A NAGYSZALONTAI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1904 AUGUSZTUS HÓ 31. NAPJÁN

NAGYSZALONTÁN TARTOTT KÖZGYÜLÉSÉNEK

ÉS

BIRÓSÁGI ÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

(II)

SZERKESZTETTE:

NAGY IMRE

EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ.

KIADTA: A NAGYSZALONTAI EV. REF. EGYHÁZMEGYE.

DEBRECZEN,

NYOMATOTT A VÁROS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1904. — 1711

A NAGYSZALONTAI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1904 AUGUSZTUS HÓ 31. NAPJÁN

NAGYSZALONTÁN TARTOTT KÖZGYŰLÉSÉNEK

ÉS

BIRÓSÁGI ÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

(II)

SZERKESZTETTE:

NAGY IMRE

EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ.

KIADTA: A NAGYSZALONTAI EV. REF. EGYHÁZMEGYE.

DEBRECZEN,

NYOMATOTT A VÁROS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1901. — 1711

A nagyszalontai ev. ref. egyházmegye 1904. évi augusztus hó 31. napján Nagyszalontán tartott közgyülésének jegyzőkönyve.

Jelen voltak: Széll Kálmán esperes és gróf Tisza István egyházmegyei gondnok elnöklete alatt:

I. Tanácsbirák:

Lelkészi részről:	Világi részről:
Balog Ambrus,	dr. Balogh Elek,
dr. Márk Ferencz,	Benedek László,
Nagy Imre,	Fábián László,
Böszörményi Lajos,	Hadházy Kálmán,
Hajdu Elek,	gróf Tisza István,
Csécsi Imre.	Szikszay Lajos.

II. Jegyzők:

Nagy Imre és Csécsi Imre lelkészi, Hadházy Kálmán és Sütő Antal világi részről.

III. Számvevőszéki tagok:

Kovács Károly (egyházmegyei ügyész is), dr. Márk Ferencz, Bagdi János, Borbély László, Fráter Emil.

IV. Lelkészek:

Bagdi János Anti, Budai János b.-böszörményi, Boros Gábor árpádi, Bán József n.-zerindi, Bessenyei Imre m.-sasi, Bottyán Pál belényesi, Bugyi János erdőgyaraki, Bódogh János bajji, Dávid Gyula n.-harsányi, Fogarassy Bálint ágyai, Makai Elek fenesi, Nagy Lajos sonkolyosi, Nagy Dániel f.-tóti, Nyeste István m.-homorogi, Némethy János szakáli, Patóh Károly k.-apátii, Szabó István geszti, Szabó József b.-sebesi, Unghváry Gyula tamásdai, Vajda Mihály gyantai lelkész.

V. Tanitói testület képviselői:

Kiss István, Kiss Gábor.

VI. Egyházak világi képviselői:

Balogh János és Molnár István N.-Szalontáról, S. Tóth Sándor Ugráról, B. Tarsoly József M.-Homorogról, Kővágó Antal Bajjról, Sándor Mihály Nagy-Zerindről, B. Kis Gábor Erdőgyarakról.

Széll Kálmán esperes buzgó alkalmi ima után lelke egész melegével üdvözli egyházmegyénk szeretve tisztelt gondnokát, ki lelke sugallatát követve megjelent közöttünk, hogy mint bölcs vezérünk, nemes példaadónk irányt adjon s bölcs tanácsával segitsen, támogasson bennünket. Üdvözli az egyházmegye teljes számmal megjelent tanácsbiráit, az egyházmegyei jegyzőket, a megjelent lelkészeket, tanitótestületi képviselőket, általában a gyülés alkotó tagjait s a gyülést megnyitja.

43. A tanitótestület képviselői s az egyházak megjelent küldöttei beadják megbizó leveleiket.

Neveik felolvasása után a fent irt sorrendben igazoltatnak.

44. Esperes jelenti, hogy Szathmáry István remetei és Kolumbán Áron kötegyáni lelkész, családi körülményeik miatt e gyülésen meg nem jelenhettek.

Sajnálattal vétetik tudomásul.

45. A kinyomatott s a gyülés tagjai közt kiosztott tárgysorozat

felolvasottnak tekintetvén, némi módositással a tanácskozás sorrendjéül szolgál.

46. Olvastatott a szavazatbontó bizottság következő jegyzőkönyve:

„Jegyzőkönyv.

Felvétetett Nagyszalontán 1904 augusztus 3-án az üresedésben levő egyházmegyei lelkészi tanácsbirósságra beérkezett szavazatok felbontása alkalmával.

Jelen voltak: Széll Kálmán ev. ref. esperes, Böszörményi Lajos lelkészi, dr. Balogh Elek világi e. m. tanácsbirák.

1. sz. Esperes üdvözölve a szavazatbontó bizottság tagjait, előterjeszti, hogy a 17—1904. sz. egyházmegyei végzés folytán, az üresedésbe jött egyházmegyei lelkészi tanácsbiróság betöltésére szavazásra hivta fel a presbyteriumokat f. é. augusztus 1-ig terjedő határidővel. Ezen felhivás folytán 44 egyház küldötte be szavazatát az esperesi hivatalhoz. A bajji egyház szavazatot nem küldött be.

A beérkezett szavazatok felbontása alkalmával kiderült, hogy a 44 egyházból beküldött 61 szavazat mind jogérvényes.

Ezen beérkezett 61 szavazatból:

1.	Csécsi Imre aradi lelkész . . .	37
2.	Bagdi János anti „ . . .	15
3.	Kócsa Károly pankotai lelkész .	4
4.	Győry József tárkányi „ .	3
5.	Bernáth Lajos tenkei „ .	2
	összesen:	61 szavazatot nyert.

Miért is Csécsi Imre aradi lelkész, mint általános szavazattöbbséget nyert, a nagyszalontai ev. ref. egyházmegye lelkészi tanácsbirájául jelentetett ki.

A felbontott szavazatok 44 darabban mellékeltetnek.

Kmf.

Széll Kálmán,
ev. ref. esperes.

Böszörményi Lajos,
dr. Balogh Elek,
e. m. tanácsbirák".

Örvendetes tudomásul veszi egyházmegyénk közgyülése a választás eredményét.

Csécsi Imre egyházmegyei lelkészi tanácsbiró az esküt leteszi s az esperes szivélyes üdvözlése után — megköszönve a gyülekezetek bizalmát azon igérettel, hogy tisztének teljesitésében letett esküje s az egyházi törvények fognak irányt mutatni előtte, ügyszeretetet és buzgó munkásságot fogadva, tanácsbirói székét elfoglalja. A számbavett szavazatok megsemmisittetnek.

47. (5. sz.)* Az esperesi hivatal beterjeszti az egyházmegye zsinati képviselőinek választásáról, a beérkezett szavazatok számbavételéről szóló bizottsági jegyzőkönyvet.

Jegyzőkönyv.

Fölvétetett Nagyszalontán, 1904 aug. 3-án, a nagyszalontai ev. ref. egyházmegye zsinati képviselőire beérkezett szavazatok felbontása alkalmával.

Jelen voltak:

Széll Kálmán ev. ref. esperes, dr. Balogh Elek, egyházmegyei gondnok helyettese, Böszörményi Lajos lelkészi, Hadházy Kálmán világi egyházmegyei tanácsbirák, Sütő Antal egyházmegyei jegyző.

1. szám. Esperes üdvözölve a bizottság tagjait, felkéri dr. Balogh Elek egyházmegyei tanácsbirót, hogy miután egyházmegyei gondnok ur miniszterelnöki nagy elfoglaltsága miatt gátolva volt e bizottsági ülésen való megjelenésben, a társelnökséget foglalja el, — egyben előterjeszti, hogy a tiszántuli ev. ref. egyházkerület 18—1904. számu határozata értelmében felhivta a kebelbeli anyaegyházközségek presbyteriumait, hogy egy lelkészi és világi zsinati rendes képviselőre, továbbá egy lelkészi és világi zsinati pótképviselőre adandó szabályszerüen kiallitott szavazataikat f. évi augusztus 1-ig az esperesi hivatalhoz küldjék be; ezen felhivás folytán az egyházmegye mind a 45 anyaegyházából hozzá a szavazatok beérkeztek, — mely szavazatokat felbontás végett a megalakult bizottság elé terjeszti.

A beérkezett szavazatok felbontása alkalmával kiderült, hogy a 45 anyaegyházból beküldött 62 szavazat mind jogérvényes.

Ezen beérkezett 62 szavazatból:

Zsinati rendes képviselőül lelkészi részről: Széll Kálmán esperes 62 szavazatot nyert;

zsinati rendes képviselőül világi részről: gróf Tisza István egyházmegyei gondnok 62 szavazatot nyert; miért is Széll Kálmán esperes és gróf Tisza István egyházmegyei gondnok, mint egyhangulag megválasztottak, a nagyszalontai ev. ref. egyházmegye zsinati rendes képviselőiül jelentettek ki.

A beérkezett 62 szavazatból:

zsinati pótképviselőül lelkészi részről:

* E gyülés tárgysorozati száma, mely alatt a hiteles jegyzőkönyvi kivonat kiadatott. Szerkesztő.

1. Nagy Imre ugrai lelkész ... ... 45 szavazatot nyert;
2. Dr. Márk Ferencz okányi lelkész 8 „ „
3. Böszörményi Lajos n.-szalont. lelk. 7 „ „
4. Balogh Ambrus sarkadi lelkész 1 „ „

Gyorok pótképviselőre nem szavazott.

összesen: 62.

Zsinati pótképviselőül világi részről:

1. Szikszay Lajos e. m. tanácsbiró 56 szavazatot nyert;
2. Benedek László „ „ „ 4 „ „
3. gr. Tisza Kálmán „ „ „ 2 „ „

összesen: 62.

Miért is Nagy Imre és Szikszay Lajos, mint általános többséget nyertek: a nagyszalontai ev. ref. egyházmegye zsinati pótképviselőiül jelentettek ki.

2. szám. A felbontott szavazatok 45 darabban mellékeltetnek.

K. m. f.

Széll Kálmán,
ev. ref. esperes.

Dr. Balogh Elek,
egyházmegyei gondnokhelyettes.

Böszörményi Lajos,
Hadházy Kálmán,
e. m. tanácsbirák.
Sütő Antal,
e. m. jegyző.

Közgyűlésünk a szavazás eredményét örvendetes tudomásul veszi, az eredményt bizottsági elnök utján jegyzőkönyvi kivonaton a főt. püspöki hivatalhoz felterjeszti s a 45 darabban mellékelt szavazatlevelek megsemmisitését elrendeli.

48. Olvastatott az esperesnek következő jelentése a törvényszerü egyházlátogatásról:

„Nagytiszteletü egyházmegyei közgyűlés!

A folyó évben teljesitett törvényszerü egyházlátogatásról a következőkben van szerencsém beterjeszteni jelentésem:

A nagyszalontai, mezőgyáni és geszti egyházakban személyesen, az ugrai egyházban Szabó István geszti lelkészszel, a sarkadi és kötegyáni egyházakban Hadházy Kálmán egyházmegyei tanácsbiró urral végeztem a törvényszerü egyházlátogatást;

a harsányi, szakáli, körösszegapáti, berekböszörményi, mezősasi, magyarhomorogi, komádii, okányi, sarkad-keresztúri és zsadányi egyházakban Nagy Imre egyházmegyei tanácsbiró ur Budai János berekböszörményi lelkészszel együttesen;

a tárkányi, nyégerfalvai, belényesi, remetei, fenesi, sonkolyosi, jánosfalvai és belényesujlaki egyházakban Balog Ambrus, Benedek László egyházmegyei tanácsbiró urral együttesen; a gyantai, tenkei egyházakat Bernáth Lajos tenkei lelkészszel együtt, a feketetóti egyházat pedig egyedül;

a vadászi, tamásdai, bajji, árpádi, erdőgyaraki és csermői egyházakban Böszörményi Lajos és Szikszay Lajos egyházmegyei tanácsbiró urak;

az erdőhegyi és szintyei egyházakban Márk Ferencz egyházmegyei tanácsbiró ur Fogarassy Bálint ágyai lelkészszel együtt; — a bélzerindi egyházban Hajdu Elek egyházmegyei tanácsbiró társaságában; a szemlaki és németperegi egyházakban Szondy Géza kisperegi lelkészszel együtt; a radna-lipai, gyoroki és szentleányfalvai egyházakban Csécsi Imre aradi lelkészszel együtt; a fekétegyarmati, nagyzerindi, ágyai, anti, aradi, kisperegi és borossebesi egyházakban pedig egyedül végezték azt fölkérésem folytán.

A tisztelettel ide zárt egyházlátogatási jegyzőkönyvek alapján a következő fontosabb s részben hatósági intézkedést igénylő ügyeket van szerencsém kiemelni.

Kitünő tanitók: Albert András, Seres László, Borbély Imre, Szentessy Elek nagyszalontai fiu-, — Török Gyula, Szabó Lajos, Kiss István nagyszalontai leánytanitók. Antal Imre mezőgyáni leány-, Báthory István gyánté-pusztai vegyes iskolai tanitók; Faragó Róza geszti leánytanitónő; Rovács János kötegyáni leány-, Mikó Márton, Boros Mihály sarkadi fiu-, Nagy Lajos sarkadi leánytanitó; Varga Sándorné, Raffai Ilona berekböszörményi leány-, Kiss Dániel, Papp Imre, Kiss Gyula komádii fiu-, Szentandrássy Kálmán komádii leánytanitó; Szücs Balázs árpádi fiu-, Debreczeni József árpádi leánytanitók és Lengyel József kisperegi leánytanitók.

A vallástanitást kitünő eredménynyel végezték az aradi felsőbb tanintézetekben: Csécsi Imre aradi lelkész, a nagyszalontai községi gimnáziumban Perecz István segédlelkész; — az okányi községi iskolában Kiss Gábor és Szőke János községi tanitók; — jeles eredménynyel végezték az aradi községi iskolákban: Varga Károly val-

lástanitó, Szikszay Antal kántortanitó; — megfelelő eredménynyel a remetei állami iskolában Szathmáry István, a sonkolyosi állami iskolában Nagy Lajos, — a radna-lippai állami iskolákban Virágos Sándor, — a gyantai állami iskolában Vajda Mihály lelkészek; Belényesen a görög kath. főgimnáziumban és állami leányiskolában Szinok Zoltán helyettes és Bottyán Pál rendes lelkészek; — jánosfalvai állami elemi iskolákban: Tóth Lajos, Széplakon Fazekas Sándor kántortanitók; — Kisházán Vidits János előkönyörgő tanitó; Feketetóton az állami elemi iskolában: Nagy Dániel lelkész.

1. Mezőgyánban a Bartha Lajos ideiglenes tanitó vezetése alatt levő fiuiskola nem kielégitő, miért is nevezett tanitó, mint különben is ideiglenesen alkalmazott, állásáról önként lemondott, — s a presbyterium egyfelől ezen állomás törvényszerü betöltésére, másfelől az évek óta elhanyagolt iskola hiányainak pótlására állásából kifolyólag utasittatott.

2. Ugrán a Rózsa Ferencz vezetése alatt levő leányiskola hanyatlást mutat, főleg az értelemfejlesztő tárgyakban, mint magyar nyelvtanban és földrajzban; miért is nevezett tanitó e hiányok pótlására utasittatott s iskolaszéki elnök jelentéstételre hivatott föl. A beérkezett jelentés szerint e hiányok az évzáró közvizsga idejére pótolva lettek.

3. Sarkadon a Nagy Sándor vezetése alatt levő fiuiskolában hanyatlás észlelhető; — a kiszabott tananyag nincsen elvégezve, — a tanitás az értelemfejlesztő tárgyakban alig elegendő; — miért is nevezett tanitó a hiányok pótlására utasittatott, és mert a törvényszerü egyházlátogatás óta ezen tanitói állomás megüresedett, egyfelől az ujonnan alkalmazott tanitó, — másfelől a sarkadi presbyterium hivatik fel a hiányok pótlására.

4. Kötegyánban a Szabó Károly vezetése alatt levő vegyes iskola nem megfelelő; — nincs benne semmi fegyelem, nincs a tanitásnak épen semmi eredménye. Miért is a presbyterium felhivatott, hogy mivel egy próbaévre választatott meg nevezett tanitó Kötegyánba s egy próbaévi működése sikeresnek nem bizonyult, — egyfelől ezen tanitói állomás törvényszerü betöltéséről gondoskodjék, másfelől ezen elhanyagolt iskola hiányainak pótlására nézve állásából kifolyólag intézkedjék.

5. Szakálban a lelkésztanitói állomás üresedésben léte miatt az iskolai tanitás is szünetelt, — az iskolaépület elhanyagolt állapotban találtatott. Utasittatott a presby-

terium, hogy ugy a lelkészi lakást, mint az iskolaépületet hozassa rendbe s a lelkésztanitói állást julius 1-én elfoglaló Némethy János pedig felhivandó az elhanyagolt iskolai tanitás hiányainak minden erővel leendő helyrepótlására.

6. Körösszegapátiban a Fekete Sándor ideiglenes tanitó vezetése alatt levő vegyesiskola igen gyenge, — az 5-ik és 6-ik osztályt kivéve a tanitás eredménye semmi. Egyfelől a tanitó e hiányok pótlására, másfelől a presbyterium az éberebb felügyelésre utasitandó.

7. Mezősason általában fejlődést és haladást lehet tapasztalni, az iskolák elhanyagolt állapotukból kiemelkedtek.

8. Komádiban szintén a fejlődés tapasztalható általában, miért is feltünt, hogy a Kiss Ernő Lajos iskolája olyan épületben van, mely a növendékeket veszélylel fenyegeti. A presbyterium felhivatott, hogy haladéktalanul intézkedjék az épület kijavitása iránt.

9. Az okányi községi iskola első osztályában, a Vass Dénes vezetése alatt levő iskolában, melyben 160 növendék van, a vallástanitás általában gyöngének találtatott; miért is a presbyterium utasitandó olyan intézkedés megtételére, mely a vallástanitás sikerét biztossá teszi.

10. Sarkadkereszturon a gyermekek nagy mulasztása miatt a tanitás eredménye főleg a földrajzban és számtanban gyenge. Utasittatott a presbyterium e hiányok pótlására.

11. Tamásdán a Kozma Sándor ideiglenes tanitó vezetése alatt levő iskolában a tanitás eredménye alig elegendő, s mivel nevezett tanitóságra a pályázat már meghirdettetett, egyfelől a választandó tanitó utasittatik az iskola hiányainak pótlására, másfelől a presbyterium a tanitás éber ellenőrzésére.

12. A szentleányfalvai állami elemi iskolában Tarkó János tanitó a vallástanitásból nem elegendő eredményt mutatott fel. — A kiszabott tananyagot nem végezte el, amit elvégezett is, nem kellően. Miért is a szentleányfalvai lelkész felhivandó, hogy a vallás tanitását az állami iskolába járó ev. ref. növendékeknél személyesen teljesitse, és pedig a tanterv pontos betartásával.

13. Az Izsó Károly vezetése alatti erdőhegyi leányiskolánál a tanitás eredménye nem elegendő, s mennyiben nevezett tanitó lemondását bejelentette, s ezen állomásra a pályázat meg is hirdettetett, egyfelől a megválasztott tanitó utasitandó az iskola hiányainak pótlására, —

másfelől a presbytérium felhivandó az állásából folyó éber ellenőrzésre.

14. Az egyházmegyei tanügyi bizottság nevében van szerencsém jelenteni, hogy a hozzám beérkezett adatok szerint egyházmegyénkben: 107 tanitó volt alkalmazva, kik közül csak fiukat 37, csak leányokat 34, együttesen a kettőt 36 tanit; — közülök képesitve van: oklevéllel 87, nem képesitett 10. — Ezek közül állandó 93, ideiglenes 14; — a tanitók folyó évi összes javadalma 114,076 korona; — az egyházkerület által meghatározott A) tanterv szerint tanitott 21, B) szerint 10, C) szerint 76; — és pedig megfelelő eredménynyel: 102, nem megfelelővel: 5; a 6—12 éves 10,220 tanköteles közül feljárt: 9471; — az iskolát idő előtt elhagyta: 447; — iskolába soha nem járt: 302; — más vallásuak jártak ref. elemi iskolába: 335; — a 13—15 éves 3806 tanköteles közül feljár: 2788, nem jár: 1018. — Konfirmáltatott: 1157; — az iskolai épületek száma: 94, ebben van 107 tanterem. — A folyó iskolai évben az iskoláztatásra forditott kiadások főösszege: 127,831 korona 40 fillér, melyben államsegély volt: 10,359 korona 70 fillér.

Tiszteletem kifejezésével vagyok
Nagyszalontán, 1904 augusztus hó 25-én.

Széll Kálmán,
ev. ref. esperes."

Felolvasott esperesi jelentést egyházmegyénk közgyülése tudomásul veszi, egész terjedelmében jegyzőkönyvében foglalja; inditványait határozati erőre emeli.

a) A mezőgyámi presbyteriumot kötelezi, hogy elhanyagolt fiuiskolájában a tanitás ellenőrzésénél fokozottabb mértékben buzgólkodjék.

b) Sarkadon a Nagy Sándor vezetése alatt állott fiuiskola elhanyagolt növendékeinek a hiányokat is pótló kettőzött szorgalommal való tanitását az illető tanitónak, e tanitás buzgó ellenőrzését pedig a presbyteriumnak teszi kötelességévé egyházmegyénk közgyülése.

c) Kötegyánban a vegyes iskola tanitója a fegyelem fentartására szorgalmas tanitásra, a presbyterium pedig a köteles ellenőrzésre utasittatik.

d) Szakálban a presbyterium az elhanyagolt iskola rendbehozására utasittatik, s az ujonnan választott lelkésztanitó fölhivatik, hogy az elhanyagolt tanitás hiányait szorgalmas tanitással pótolja.

e) Körösszegapátiban a tanitó szorgalmas tanitásra, a presbyterium ennek ellenőrzésére utasittatik.

f) Komádiban a Kiss Ernő Lajos iskolájának épületét a presbyterium javittassa ki s erősittesse meg.

g) Okányban a községi iskola első osztályában a vallástanitás sikeresebbé tételén az ellenőrző presbyterium buzgólkodjék.

h) Sarkadkereszturon a tanköteles növendékek szorgalmas iskoláztatását a presbyterium szigoruan ellenőrizze.

i) Tamásdán a tanitó szorgalmas tanitásra, a presbyterium a köteles ellenőrzésre utasittatik.

k) Szentleányfalván az állami iskolában elhanyagolt vallástanitást a lelkész vegye a kezébe s azt a tanterv pontos megtartásával szorgalmas tanitás segélyével pótolja.

l) Erdőhegyen a leányiskolában a tanitó szorgalmas tanitásra, a presbyterium ennek éber ellenőrzésére kötelezteték.

49. Olvastatott az elnökileg elintézett ügyekről a következő esperesi jelentés:

„Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülés!

Egyházmegyénk utóbbi közgyülése óta, az elnökileg elintézett közérdekü ügyekről a következőkben van szerencsém beterjeszteni jelentésemet:

1. Hivatkozással egyházmegyénk 22/1904. sz. végzésére, megnyugtató tudomásul jelentem be, hogy a bajji egyházban a megzavart béke — békebirói uton — helyreállittatott, miért is f. évi junius 27-én 414. sz. a. a bajji egyházban a megzavart béke helyreállitása czéljából békebirói uton létrejött azon intézkedést, hogy a lelkész 16 öl fa fizetése évi 100 koronában, a tanitó 8 öl fa fizetése évi 60 koronában váltassék meg öt év tartamára, az egyházi hivatalnokok fizetésében levő föld jövedelmének emelke-

désére való tekintettel, — továbbá, hogy az egyházi adó a folyó 1904. évben, a bemutatott uj egyházi adókulcs alapján vettessék ki az egyháztagok 12 osztályba sorozása mellett: az egyházmegyei közgyülés utólagos jóváhagyása reményében elnökileg jóváhagytam, a beterjesztett 1904. évi költségirányzattal együtt, s ennek alapján a folyó évi egyházi adó kivetésére s általában állásából folyó kötelességeinek buzgó teljesitésére a presbyteriumot felhivtam.

2. Julius 1-én 399. sz. a. a szentleányfalvi presbyterium és egyházközségi közgyülés indokolt fölterjesztése alapján engedélyt adtam arra, hogy a szentleányfalvai egyház. Juhász Sándor Szentleányfalváról julius 15-én eltávozó lelkész, fizetése teljes kiegészitésére a helybeli hitelszövetkezettől, 6 hónap tartamára 200 kor. ideiglenes kölcsönt vehessen föl, mely is, még ezen év folyamán letörlesztendő lesz.

3. Junius 27-én 411. sz. a. Némethy János Szakálra megválasztott lelkésztanitót felhatalmaztam arra, hogy miután a törvényes formák megtartásával választatott meg lelkésztanitóvá: ezen állomását elfogadhassa és kötelezzem arra, hogy a szakáli lelkésztanitóságot junius 30-án tényleg foglalja el.

4. Augusztus 1-én 429. szám a. a berekböszörményi presbyterium indokolt fölterjesztése és gróf Csáky Albin beleegyező nyilatkozata alapján jóváhagytam azon bérszerződést, melynek értelmében a berekböszörményi egyház a gróf Csáky család által adományozott telkén a tanitói lakásul szolgáló 3 szobából álló lakást és konyhát, melyre Varga Sándor tanitónak nincs szüksége azon okból, mivel neje is tanitónő lévén, a másik iskolánál levő lakást foglalják el, — 6 esztendőre bérbeadta 400 korona évi bérért oly módon, hogy a befolyó 2400 korona és ennek időközi kamatai, valamint a kert bérbeadásából befolyó évi 50 kor. ezen épületnek fölemelésére s uj cseréptetővel való ellátására fordittassék.

Ez intézkedésben Varga Sándor tanitó megnyugodott.

5. Augusztus 3-án 487. sz. alatt Szabó Péter ev. ref. vallásu kisházai állami tanitót felhatalmaztam a kisházai ev. ref. leányegyházban az előkönyörgői teendők elvégzésére és a kisházai állami iskolába járó ev. ref. növendékek vallás- és énektanitására, melyeknek szabályszerü végezéséért őt 12 hold föld és lakás élvezete és a kántori stóla illeti meg.

6. Augusztus 4-én 489. sz. alatt Nagy Sándor sarkadi segédlelkésztanitót képesitő okmányai és szolgálati bizo-

nyitványa alapján fölhatalmaztam arra, hogy a tenkei egyházban Bernáth Lajos rendes lelkész mellett a lelkészi szolgálatokat segédlelkészi minőségben végezze.

7. Augusztus 11-én 511. sz. a. a sarkadi presbyterium választása alapján Farkas Géza sarkadőssi pusztai tanitót okmányai alapján ideiglenesen megerősitettem a sarkadi kántorságban 1 év tartamára, — kötelezvén őt arra, hogy ezen 1 év tartama alatt legalább 1 évi képző-intézeti tanfolyamról vizsgálatot tenni s az arról szóló képző-intézeti bizonyitványt nálam bemutatni köteles.

8. Augusztus 12-én 513. sz. a. a sarkadi presbyterium választása alapján Antal Géza sarkadi leánytanitót szolgálati bizonyitványai alapján ideiglenesen megerősitettem a sarkadi II. osztályu fitanitóságban.

9. Augusztus 12-én 514. sz. a. a sarkadi presbyterium választása alapján ifj. Nagy Lajos nagyzerindi vegyes iskola tanitót megerősitettem a sarkadi II. oszt. leánytanitóságban.

10. Augusztus 16-án 516. sz. a. a magyarhomorogi presbytérium választása alapján Biró József kunágotai kántortanitót oklevele és szolgálati bizonyitványa s esperesi elbocsátása alapján egy év tartamára ideiglenesen megerősitettem a magyarhomorogi tanitóságban.

11. Augusztus 20-án 531. sz. a. a cserműi presbyterium fölterjesztése folytán jóváhagytam a cserműi lelkészlak épitéséről szóló szerződést, mely szerint Fehér Károly cserműi épitőmester 3396 kor. 36 fillérért fölvállalta a hatóságilag jóváhagyott terv és költségvetés szerinti épitést, — azzal, hogy a cserműi presbyterium állásából folyólag köteles már az épités folyama alatt ugy az épités tervszerü voltát, mint a behasznált anyagok és munka kifogástalan voltát ellenőrizni, — az épités bevégeztével az épületet szakértői felülvizsgálás alapján venni át s mindezekről hozzám jelentést tenni.

12. Augusztus 23-án 536. sz. a. az erdőhegyi presbyterium választása alapján Müller Ferencz csorvási kántortanitót szolgálati bizonyitványa és esperesi elbocsátása alapján azzal erősitettem meg ideiglenesen az erdőhegyi leány tanitóságban, hogy megválasztott tanitó, ki a tanitóképző-intézeti 4 éves tanfolyamot elvégezte, 1905 április havában tanitói oklevelet szerezni köteles és egy próba évi sikeres működés után fog jelen állásán végleg megerősittetni.

13. Augusztus 23-án 557. sz. a. a kötegyáni presbyterium választása alapján Somogyi Mária szamosujlaki

okleveles tanitónőt oklevele, szolgálati bizonyitványa és esperesi elbocsátása alapján az 1904—05. tanévre ideiglenesen megerősitettem a kötegyáni vegyes iskola tanitóságban.

14. Augusztus 24-én 559. sz. a. a tamásdai presbyterium választása alapján Lakatos Károly okleveles tanitó jelöltet, bemutatott okmánya alapján ideiglenesen megerősitettem a tamásdai kántortanitóságban, azzal, hogy egy próbaévi sikeres működés után fog állásán végleg megerősittetni.

15. Augusztus 24-én 515. sz. a. a sarkadi presbyterium iudokolt fölterjesztése alapján jóváhagytam a sarkadőssi pusztai tanteremnek Veress Károly egyházmegyei szakértő által készitett tervrajzát és költségvetését, mely 1764 kor. 34 fill. tesz ki.

Részvéttel emlitem föl, hogy Fodor Sándor magyarhomorogi tanitó folyó évi április 30-án, életének 57-ik, tanitóságának 38-ik évében elhunyt.

Végül bánatos lélekkel jelentem be egyházkerületünk két vezérmunkásának, dr. Hajnal Istvánnak a békésbánáti egyházmegye buzgó gondnokának és Horthy Istvánnak, a hevesnagykunsági egyházmegye 34 éven át kiváló tevékenységgel működött gondnokának gyászos elhunytát; mindketten évtizedek óta buzgó és tevékeny munkásai voltak evangyéliom szerint reformált egyházunknak, puritán jellemük, igazi egyháziasságuk, valódi kötelességérzetük mindnyájunknak követendő például szolgál! Legyen emlékük áldott! Legyen példaadásuk épitő!

Tiszteletem kifejezésével vagyok

Nagyszalontán, 1904 augusztus hó 23-án.

Széll Kálmán,
ev. ref. esperes".

Egyházmegyénk közgyülése az esperesi intézkedéseket általában jóváhagyó tudomásul veszi és megerősiti.

a) Megengedi, hogy Bajjon a lelkész 16 öl botfa fizetése évi 100 koronában, a tanitó 8 öl botfa fizetése évi 60 koronában váltassék meg öt év tartamára, tekintettel arra, hogy a belhivatalnok használatában levő föld jövedelme lényegesen emelkedett; kötelezi presbyteriumot az uj adókulcs alapján az egyházi tartozások kivetésére és beszedésére.

b) A szentleányfalvai presbyteriumot kö-

telezi, hogy a 6 hónapi időtartamra felkölcsönzött 200 korona adósságát még ez év folyamán letörlessze, s erről a gondnoki számadás kapcsán s a számvevőszék utján egyházmegyénk közgyüléséhez jelentést tegyen.

c) A berekböszörményi presbyterium által kötött bérszerződést — miután ez intézkedésben Varga Sándor tanitó is megnyugodott — megerősiti, azon kötelezéssel, hogy a 6 évi bérösszeg (2400 kor.) s ennek kamatai, valamint a kert bérbeadásából befolyó évi 50 korona a Varga Sándor tanitó lakásának helyrehozására fordittassék. Ez összegek elszámolásáról a gondnoki számadás kapcsában a számvevőszék utján egyházmegyénk közgyüléséhez jelentés tétessék. Az egyház köteles az iskolaudvar elkülönitéséről gondoskodni.

d) Megerősiti a csermői lelkészi lak épitéséről szóló szerződést, kötelezvén a csermői presbyteriumot, hogy az épitést ellenőrizze, az uj épületet szakértő közbenjöttével vegye át s erről esperesnek jelentést tegyen.

e) A sarkadőssi tanterem 1764 kor. 24 fillérben megállapitott s esperes által jóváhagyott költségvetését és tervrajzát megerősiti. Az épités ellenőrzésére s szakértő közbenjöttével eszközlendő átvételére, valamint az épitési költségeknek a gondnoki számadások kapcsában elszámolására s igy a számvevőszék utján jelentéstételre a sarkadi presbyteriumot kötelezi.

f) Dr. Hajnal István békésbánáti és Horthy István hevesnagykunsági egyházmegyei volt gondnok elhunyta fölött érzett gyászban egyházmegyénk is részvevőleg osztozik s az egyház e derék bajnokainak jó emlékét hálásan tartja fenn, miről az illető egyházmegye értesitendő.

50. Olvastatott a skontro ügyekről az esperesnek következő jelentése.

„Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülés!

A skontro ügyekről a következőkben van szerencsém jelentésemet beterjeszteni:

1. Balog Ambrus és Böszörményi Lajos egyházmegyei tanácsbirák a 19—1904. sz. e. m. végzésben nyert megbizásukhoz képest az egyházmegyei közigazgatási pénztárt f. évi augusztus 5-én átvették Bagdy János volt pénztárnoktól és átadták Szabó István megválasztott pénztárnoknak, az általuk felvett és becsatolt leltár szerint.

2. Van szerencsém jelenteni, hogy egyházmegyénk közelebbi közgyülése óta a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium a következő egyházakban szolgáló tanitók részére engedélyezett korpótlék fedezésére államsegélyt:

a) Kovács Lajos nagyszalontai tanitónak I-ső ötödéves pótléka fejében 100 kor.-t, 1904 április 29-én 19,493. szám alatt.

b) Varga Etelka szintyei tanitónőnek I-ső ötödéves pótléka fejében évi 100 koronát folyó évi julius 10-én 50,455. szám alatt.

Tiszteletem kifejezésével vagyok
Nagyszalonta, 1904 augusztus 22-én.

Széll Kálmán,
ev. ref. esperes.

Tudomásul vétetik.

Az egyházmegyei pénztár átadásáról fölvett s beterjesztett leltári jegyzőkönyv a bizottsági jelentéssel együtt levéltárba helyeztetik.

51. Esperes beterjeszti számadását az általa továbbitott hivatalos pénzekről.

„Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyűlés!

Van szerencsém jelenteni, hogy egyházmegyénk utóbbi közgyűlése óta a következő hivatalos pénzeket továbbitottam:

Sorszám	Idő	Okmány szám	Megnevezés	Bevétel kor.	Bevétel fil.	Kiadás kor.	Kiadás fil.
1	1904 április 15.	276.	Egyházker. pénztárnok 1904. évi missiói segélyből . .	1700	—	—	—
2	„ 22.	276.	Ebből a borossebesi lelkészn.	—	—	600	—
3	„ 25.	276/1.	„ erdőhegyi lelkészn.	—	—	300	—
4	„ 26.	276/2.	„ radna-lippai lelkészn.	—	—	800	—
5	május 4.	299.	Egyházkerületi pénztárnok a szemlaki lelkész káplántartási átalányát 1904 január márcziusról megküldi . .	125	—	—	—
6	május 9.	299.	Ebből Nagy Lajos szemlaki segédlelkésznek jan.—febr.	—	—	83	32
7	„ 11.	299/1.	Ebből Selley László szemlaki h.-lelkésznek márcziusról	—	—	41	68
8	julius 6.	442.	Egyházkerületi pénztárnok 5 lelkész tőkesegély évjáradékául f. év.	490	—	—	—
9	„ 8.	442/1.	Ebből a feketetói lelkésznek	—	—	98	—
10	„ 9.	442/2.	„ gyoroki „	—	—	140	—
11	„ 10.	442/3.	„ szakáli „	—	—	70	—
12	„ 10.	442/4.	„ bélzerindi „	—	—	42	—
13	„ 11.	442/5.	„ sonkolyosi „	—	—	140	—
14	aug. 1.	461.	Görömbey Péter esperestől Nagy Sándor gelsei lelkész kongruájából szakáli adósságai törlesztésére . . .	200	—	—	—
15	„ 4.	461.	Ebből Nagy Sándor orsz. gy. intézeti tartozásába 1904 jan.—márcziusról	—	—	12	56
16	„ 8.	461/1.	Ebből a szakáli egyháznak 156 kor., Spitz Sándornak 31 kor. 44 fill.	—	—	187	44
17	„ 20.	545.	Folyó évi közalapsegély . .	900	—	—	—
18	„ 29.	545/1.	Ebből az apáti egyháznak .	—	—	500	—
19	„ 29.	545/2.	„ a tárkányi „	—	—	200	—
20	„ 29.	545/3.	„ a németperegi egyh.	—	—	200	—
			Összesen	3415	—	3415	—

Tiszteletem kifejezésével vagyok
Nagyszalontán, 1904 augusztus 30.

Széll Kálmán,
ev. ref. esperes".

Egyházmegyénk közgyűlése ezen számadás megvizsgálására Bagdi János és Dávid Gyula lelkészeket küldötte ki, kik is megbizatásukban eljárván: jelentik, hogy esperesnek az általa, — 1904 április 15-től augusztus 29-ig — továbbitott hivatalos pénzekről beterjesztett számadását megvizsgálták, annak ugy bevételi, mint kiadási tételeit nyugtákkal igazoltnak találták s annálfogva esperes részére a felmentvényt megadhatónak javasolják.

Egyházmegyénk közgyűlése a számvizsgálók jelentése alapján a számadást jóváhagyja, esperesnek a felmentvényt a fenntartandók fenntartásával megadja, a számadást egész terjedelmében jegyzőkönyvbe venni, az okmányokkal együtt levéltárba tétetni rendeli.

52. (10.*) Az esperesi hivatal beterjeszti a vadászi ismeretes ügyről szóló következő jelentést:

„Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyűlés!

Hivatkozással egyházmegyénk 4—1904. sz. végzésére, van szerencsém a vadászi ügyre vonatkozólag a következőket előterjeszteni:

1904 május 2-án 290. sz. a. megküldöttem a vadászi lelkészi hivatal utján a vadászi presbyteriumhoz az egyházmegye 4—1904. sz. végzését, mely fegyelmi eljárás terhe alatt kötelezi a vadászi egyház gondnokát és presbyteriumát, hogy a 72—1904. sz. esperesi rendeletet haladéktalanul foganatositsa, — az egyházi adót, az érvényben levő adókulcs szerint vesse ki, szedje be; egyházi hivatalnokait a hatóságilag megállapitott dijlevelek értelmében fizesse ki.

1904 május 8-án tartott presbyteriumi ülésben a vadászi presbyterium belátja, hogy ezen intézkedések az egyház javát czélozzák, de mert a nép fel van izgatva, kérik, hogy egy egyházmegyei küldöttség mondja el ezeket a népnek.

Ennek folytán megbizásomból Böszörményi Lajos és Szikszay Lajos egyházmegyei tanácsbirák május 17-én Vadászon megjelentek; megmagyarázták a helyzetet, kihallgatták a vadásziakat s megérttették velük teendőiket s hozzám azon véleményes jelentést terjesztették be, hogy

* E gyülés tárgysorozati száma, mely alatt a hiteles jegyzőkönyvi kivonat kiadatott. Szerkesztő.

csakis hatósági sürgős és erélyes beavatkozás által állitható helyre a vadászi egyházban a törvényes rend.

Miért is május 19-én felkértem Arad megye törvényhatóságát. hogy jöjjön segitségül és az 1903. évi egyházi adóhátralákokat végrehajtás utján hajtassa be, mivel a vadászi presbyterium és az egyház tagjai ismételve megtagadták törvényes kötelességeik teljesitését; és mert a presbyterek közül többen kijelentették, hogy ők terrorizmus alatt állanak, — személy- és vagyonbiztonságuk van veszélyeztetve, ha ők az egyházmegye rendeleteinek engedelmeskednek.

Junius 14-én, 372. sz. a. fegyelmi eljárás terhe alatt köteleztem a vadászi presbyteriumot, hogy 8 nap alatt adja be a kisjenői főszolgabirósághoz az 1903. évi egyházi adóhátralékosok egyénenkénti kimutatását; 14 nap alatt készitse el az 1904. évi egyházi adókivetést, az érvényben levő kulcs alapján. Egyben megküldöttem az egyházmegyei levéltárból a lelkész és leánytanitó dijlevelét, hiteles másolatban.

Erre a vadászi presbyterium junius 17-iki üléséből bejelenti, hogy ezen intézkedéseket végrehajtani nem hajlandó, — jöjjön ki az esperes az eredeti dijlevelekkel és kényszeritse a népet a törvény iránti engedelmességre.

Julius 11-én 427/1. sz. a. Arad vármegye alispánja értesit, hogy az 1903. évi vadászi e. adóhátralékok behajtására a szükséges intézkedések megtétettek.

Augusztus 2-án 465. sz. a. utasitottam a vadászi egyház gondnokát és presbyteriumát, hogy a végrehajtás utján befolyó egyházi adóból első sorban az egyházi hivatalnokokat fizessék ki, legalább 1904 első feléről, — s azután a köteles tartozásokat; egyben utasitottam őket, hogy amennyiben még nem tették volna, a folyó 1904. évre, az érvényben levő egyh. adókulcs alapján haladéktalanul vessék ki az egyházi adót és annak beszedéséről gondoskodjanak; az egyházi adókivetés megtörténtéről augusztus 10-ig jelentést várok, mert ha ezen időig a kivetést nem eszközlik: az egyházi gondnok és presbyterium költségére küldöttséget fogok kiküldeni Vadászra, az egyházi adó kivetése czéljából.

Erre a vadászi presbyterium folyó augusztus 7-én tartott üléséből jelenti, hogy az egyházi adókivetést nem eszközölheti, — egyben kér, hogy egy bizottságot küldjek ki, mely az egyházi közgyűlésben kötelezze a presbyteriumot az adókivetésre s általában a törvényes rendhez való visszatérésre nézve.

Ennek folytán Böszörményi Lajos és dr. Balogh Elek egyházmegyei tanácsbiró urakat folyó augusztus 12-én, 465/3. sz. a. felkértem, hogy a fennebbi czélból mielőbb menjenek ki Vadászra s erről a vadászi lelkészi hivatal utján a presbyteriumot tudomás és alkalmazkodás végett értesitettem azzal, hogy az egyházmegyei küldöttség folyó augusztus 15-én délelőtt 9 órakor fog náluk megjelenni.

Ezen egyházmegyei küldöttség folyó augusztus 15-én Vadászon megjelent, megbizatásában eljárt; de semmi eredményt nem ért el, mert ugy a presbyterium, mint az egyházközség nagy számban megjelent tagjai kijelentették, hogy nem fognak teljesiteni semmi kivetést, — annyival inkább nem teljesitenek az egyház belső embereinek eddig fennálló dijleveleik értelmében fizetést.

Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülés!

Mivel a vadászi presbyterium és a vadászi egyházközségi közgyűlés tagjai, ismételt felvilágositás, megmagyarázás, jogaiknak és kötelességeiknek megértetése, sőt a törvény kényszeritő hatalmára hivatkozás után is konokul megtagadták a törvény és törvényes erejü rendeletek iránti engedelmességet: fájó lélekkel bár, de egyetemes reformált egyházunk közérdekéből kénytelen vagyok erre kérni a nagytiszteletü egyházmegyei küzgyűlést, hogy az egyházi törvény iránti engedetlenséggel tüntető vadászi ev. reform. presbyteriumot és egyházközségi közgyűlés tagjait a magyar állam hatósági oltalmának ujabb kikérése mellett, hatósági uton kötelezze az egyházi törvény iránti tiszteletre és engedelmességre.

Tiszteletem kifejezésével vagyok

Nagyszalontán, 1904 augusztés 20.

Széll Kálmán,
ev. ref. esperes.“

Ezen esperesi jelentésből nagy megütközéssel értesült egyházmegyénk, azon minden jobb érzést méltán felháboritó tiszteletlenségről és engedetlenségről, amelybe magukat a vadászi presbyterium és egyházközségi közgyülés tagjai bele élték s amelyet konok makacssággal tanusitanak a királyi szentesitést nyert egyházi törvénynyel és törvényes erejü rendeletekkel szemben; de mert egyházmegyénk, mint a törvénynek egyik őre, nem engedheti meg azt, hogy a törvény

oltalma alatt élő ev. reform. egyházunkban bárki is a törvény fölé helyezkedjék és annak törvényes rendeleteit, intézkedéseit önkényesen kijátszhassa: 4—1904. sz. határozatának megujitásával a magyar állam hatósági oltalmát kéri ki ezen ügyben, feliratilag fölkéri a nagyméltóságu belügyminiszter urat, hogy hatósági uton kötelezze a vadászi ev. reform. egyház tagjait az egyházi törvény iránti engedelmességre.

Egyben elrendeli egyházmegyénk, hogy az 1904. évi egyházi adó, az 1903. évi egyházi adó egyénenkénti kimutatása alapján, — az időközben történt változásoknak, az egyházi törvény 252. §-a értelmében, az esperes által a presbyterium költségére kinevezendő küldöttség által eszközlendő kiigazitása után — szedessék be; miért is megbizza elnökségét, hogy az eképen kiigazitott 1903. évi egyházi adó egyénenkénti kimutatását bekövetelvén, azt behajtás végett Arad vármegye törvényhatóságához azzal a kéréssel tegye át, hogy a behajtott egyházi adóból befolyó pénz, számadás kötelezettsége mellett, közvetlenül az esperesi hivatalhoz, — a befolyó gabonanemüek az esperes rendelkezésére Vadász község főbirájához teendők át, — és az eképen behajtott egyházi adóból első sorban a vadászi egyház belhivatalnokai, azután az egyházi köteles tartozások fizetendők ki.

53. Olvastatott a nagyzerindi egyház ügyében az esperesnek következő előterjesztése:

„Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülés!

Van szerencsém előterjeszteni, hogy a nagyzerindi presbyterium f. évi május 1-én tartott gyülésében, Farkas Károly és 87 érdektársa közbirtokossági tagoknak abbeli kérvénye folytán, hogy a nagyzerindi lelkész 32, a nagyzerindi 2 tanitó 16 legelő járandósági jogot jogtalanul élvez. s ha eddig ezt tudatlanságból el is tűrték, de most az országos levéltárból beszerzett urbárialis tabellából felvilágosodván: ezeknek végképeni elvételét követelik, elismeri, hogy a legelő illetőség ily módon való elvétele

fizetéscsonkitás, mert ugy lelkésznek, mint a tanitóknak fizetéslevelében benne van ez a legelői járandóság; — mégis, mivel e tévedést nem ők, hanem elődeik követték el: kimondja a presbyterium, hogy a legelői járandóságot a belhivatalnokoktól elveszi, s azt kárpótolni semmivel sem hajlandó. Nagyzerindi lelkész ezen eljárást mint az egyházi törvényekbe ütközőt, határozathozatal végett az esperesi hivatalhoz, illetőleg az egyházmegyei közgyüléshez terjeszti föl; — kisérő levélben bejelenti, hogy az egyházlátogató küldöttség próbálta a jelenlevő presbytereket kérelmeik jogtalansága felől felvilágositani, de minden eredmény nélkül és midőn lelkész ezen felvett presbyteri jegyzőkönyvet Farkas Károlynak megküldötte, — Farkas Károly és B. Gál János követelték annak mint nem hitelesnek kiigazitását, — e közben olyan illetlen és kihivó magaviseletet tanusitott főként Gál János, hogy e miatt kénytelen volt lelkész őt a főszolgabirónál bejelenteni. Titkon forrong a nép s kitörése, ugy látszik, elkerülhetetlen. Mindezek az általános népkörnek elnevezett szoczialista olvasókörben állapittatnak meg. A tanitók nevében is kér, hogy fizetéslevelükben elkötelezett javadalmazásukat az egyházmegyei közgyülés csonkitani ne engedje.

Ezzel kapcsolatban van az, hogy a julius 28-án tartott presbyteriumi ülésben a megüresedett fitanitóságot ugy akarja a presbyterium betölteni, hogy a tanitói fizetésből a közlegelőbeli aránylagos illetőséget, a 8 legelő járandóságot törli, — mire lelkész kijelentette, hogy ebbe bele nem mehet, hanem ezen presbyteri határozatot az esperesi hivatalhoz küldi meg.

Augusztus 2-án 484. sz. a. a lelkészi hivatal utján tudattam a presbyteriummal, hogy a presbyterium ezen 34—1904. sz. határozata az egyházi törvénybe ütközik s épen azért ezt megsemmisitem, és a különbeni jogkövetkezmények terhe alatt utasitom a presbyteriumot, hogy letett esküjéhez hiven, az egyházi törvény iránti tisztelettel és engedelmességgel járjon el tisztében és maradjon meg saját hatáskörében. Továbbá utasitottam lelkészt és egyházgondnokot, hogy az érvényben levő dijlevél alapján hirdessék meg a megüresedett fitanitóságra a pályázatot.

Erre a folyó augusztus 7-én tartott presbyteri gyülésben, midőn esperes ezen intézkedése kihirdettetett, a presbyterium kimondta, hogy iskolájukat az államnak adják át, gondoskodjék az állam tanitóról. E czélból egy

küldöttséget küldenek espereshez az ő tanácsa és támogatása kikérése végett, — egyben a pályázat kiirását elhalasztják, — sőt az időközben megürült vegyes iskola tanitóság betöltésére vonatkozólag kijelentik, hogy ez a tanitóság is államositassék és az állam által töltessék be.

Augusztus 8-án a zerindi presbyterium küldötteivel megérttettem, hogy törvénytelen uton járnak és czélt nem fognak érni. Orvoslásra csak egy módot látok, a békés kiegyezést. E czélból f. hó 11-én d. e. 9 órára ugy a zerindi egyház képviselőit, mint nagyzerindi lelkészt és leánytanitót is behivtam.

Augusztus 11-én a zerindi egyház részéről 11 presbyter, Baán József lelkész és Molnár Sándor leánytanitó jelentek meg a fentebbi czélból nálam a presbyterium megbizó levelével. Mely alkalommal Sándor Mihály biró előadja, hogy a nagyzerindi egyházban a megzavart béke csak ugy lesz helyreállitható, hogyha a belhivatalnokok fizetésében levő legelői járandóság és fafizetés a megváltozott viszonyok, a nép elszegényedése és a kilépés folytán megfogyott ref. egyháztagok száma miatt lejebb szállittatik és pedig oly módon, hogy a lelkésznek 4 legelői járandóság adatnék természetben a mostani 32 helyett, a tanitóknak pedig 2—2, a mostani 8—8 helyett; faárában pedig a lelkésznek 100 korona, a tanitóknak pedig 80 korona.

Ezzel szemben esperes javasolja, hogy a dijlevélben kitüntetett 1—1 legelői járandóság a dijlevél kelte idejében (1871-ik év) tényleges érték szerint 3—3 frtban, 1—1 öl fa 5—5 frtban váltassék meg. Megállapodásra nem tudtunk jutni.

Miért is tisztelettel fölkérem a nagytiszt. egyházmegyei közgyülést, hogy ezen ügyben fentebbi előterjesztésem értelmében határozni méltóztassék.

Tiszteletem kifejezésével vagyok

Nagyszalonta, 1904 aug. 20.

Széll Kálmán
ev. ref. esperes.“

Ez ügy tárgyalásának folyamán osztatlan tetszéssel hallgatta egyházmegyénk közgyűlése gróf Tisza István egyházmegyei gondnoknak a nagyzerindi egyház jelenlevő képviselőihez e tárgyban intézett felvilágositó és megnyugtató szavait, — melyekben amidőn a nagyzerindi némely egyháztagok elszomoritó romboló munkájára vi-

lágosságot vetett, másfelől a hovatovább bekövetkező állami támogatás kilátásba helyezésével, az egyházban duló sajnálatos zavarok csillapitására, kibékitő megnyugtatására s ezzel a törvényes rend helyreállitására, az egyház és egyháztagok jól felfogott érdekének szemelőtt tartására inditott.

Egyházmegyénk közgyűlése megütközéssel értesül arról, hogy a nagyzerindi egyházban pusztitó viszályok szomoru tünetei immár nemcsak az iskolák felekezeti jellegét fenyegetik, hanem magát az egyházat is a züllés lejtőjére sodorják. Maguk az egyház eskü alatt szolgáló presbyterei kivánnak szabadulni az iskoláknak — az egyház veteményes kertjeinek — fenntartásától; maguk a presbyterek sürgetik a lelkészi és tanitói fizetések csonkitását. Eközben az esperes utasitása, közbenjárása daczára, nem foganatositják a törvényes intézkedéseket a fiu- és vegyesiskola tanitói állomásainak betöltését illetőleg; ugy, hogy e miatt tanitó nélkül maradt két iskolájuk a kezdődő tanévvel meg sem is kezdheti immár működését.

Annak kijelentésével, hogy a lelkészi és tanitói dijlevelek mindaddig kötelező erővel birnak az egyházra nézve, mig azokat törvényes uton meg nem változtatják: szigoruan utasitja a nagyzerindi egyház előljáróit, hogy e dijlevelek alapján a tanitói állomások betöltéséről haladéktalanul gondoskodjék, s amennyiben ugy a lelkészi, mint a tanitói dijleveleket módositani kivánná, ezt az 56/1903. sz. egyházmegyei végzés szem előtt tartásával, a lelkészszel egyetértőleg, az egyházmegyei és egyházkerületi hatóságok beleegyezésével intézze.

E határozat sürgős foganatositására a nagyzerindi lelkész, gondnok és presbyterium, fegyelmi eljárás terhe alatt utasittatnak.

54. Hadházy Kálmán egyházmegyei tanácsbiró, mint kiküldött lelkészválasztási elnök, küldött társa nevében is, beterjeszti a szakáli lelkészválasztásról felvett jegyzőkönyvet 2 példányban, az összes ügyiratokkal együtt, mely szerint folyó évi junius hó 12-én a szakáli egyház

Némethy János berettyóujfalui segédlelkész-tanitót meg hivás utján választotta meg lelkész-tanitójává.

Minthogy a lelkészválasztás az egyházi törvények pontos megtartásával folyt le:

egyházmegyénk közgyűlése a szakáli lelkészválasztást jóváhagyja, a meghivás utján megválasztott Némethy János berettyóujfalui segédlelkész-tanitót, a szakáli lelkésztanitói állásban végleg megerősiti.

55. Aradi lelkész, Csécsi Imre 356. sz. alatt beterjeszti a f. évi augusztus 14-én megtartott szentleányfalvai lelkészválasztásról felvett jegyzőkönyvet 2 példányban, áz összes ügyiratokkal, mely szerint a szentleányfalvai lelkészszé Hajdu Elek vadászi lelkész egyhangu lelkesedéssel választatott meg.

Miután a lelkészválasztás a mellékelt okmányok szerint az egyházi törvényeknek megfelelőleg folyt le:

egyházmegyénk közgyűlése a szentleányfalvai lelkészválasztást jóváhagyja, Hajdu Elek vadászi lelkészt a szentleányfalvai lelkészi állásban végleg megerősiti.

56. A harsányi presbyterium az 1904. évi julius 24-én tartott presbyteri és 1904 julius 31-én tartott egyházközségi közgyűlésből, megegyező határozatokat terjeszt be jóváhagyás végett.

Egyházi adókulcsukat részben megváltoztatták, az eddig egyformán fizetett párbéradót ezentul 4 osztályba sorozva fizetik és pedig:

az I. osztályba sorozták azokat, akik állami adót egyáltalán nem fizetnek, ezekre kivetnek 60 fillért, (¼ véka) 8 liter buzát, (¼ véka) 8 liter aljgabonát, az özvegyekre ennek felét.

A II. osztályba sorozták azokat, akik 1—6 korona állami adót fizetnek, ezekre kivetnek 60 fillért, (¼ véka) 8 liter buza és ugyannyi aljgabonán kivül minden adó korona után 2 fillért és fél liter buzát, ugyanannyi aljgabonát, az özvegyekre ennek felét.

A III. osztályba sorozták azokat, akik 6—20 korona állami adót fizetnek. ezekre kivetnek 40 fillért, (⅛ véka) 4 liter buzát, ugyanannyi aljgabonát és minden adó korona után 4 fillért, 1½ liter buzát és 1½ liter aljgabonát, az özvegyekre ennek felét.

A IV. osztályba sorozták azokat, akik 20 koronán felüli állami adót fizetnek, ezekre kivetnek 30 fillért, ha özvegyek, ennek felét és minden adó korona után 4 fillért és 1 ½ liter buzát, ugyanannyi aljgabonát.

Csatolnak egy kiszámitást, mely szerint a középosztályokba sorozottak 65 fillértől 1 korona 16 fillérig, terményekben 10—28 litert, ellenben a felsőosztályba sorozottak 2 koronától 5 korona 80 fillérig és terményekben 66 egész 200 litert fizetnek s van egy adófizető, ki 9 korona 34 fillért és 339 liter terményt fog fizetni.

Ugy a presbyteriumi, mint az egyházközségi közgyűlési határozatokat egyhangulag hozták s a határozat ellen fellebbezéssel senki nem élt.

Indokolásul azt hozzák fel, hogy a szegényebb egyháztagokon ezzel könnyitenek, a tehetősebb egyháztagok pedig ezen adóemelés ellen nem tiltakoznak.

A bemutatott számitás szerint az ekképen való kivetésből 425 korona 70 fillérre, 84 köböl ¾ véka buzára s ugyannyi aljgabonára számitanak, ami az 1904. évre jóváhagyott, ide bemutatott költségvetésben előirányzott szükségletet bőven fedezi.

Egyházmegyénk közgyűlése a harsányi presbyterium és egyházközségi közgyűlés által egyhangulag alkotott ezen adókulcsot, melyben az iskolai adó nem érintetik, 5 évre jóváhagyja és megerősiti.

57. A kisperegi egyház képviseletében lelkész és gondnok 1904. évi február 6-áról 20. sz. a., május 29-ről 22. sz. a., augusztus 21-ről 36. sz. a. presbyteriumi határozatokat terjesztenek be jóváhagyás végett.

A kisperegi egyháznak több alapitványa van, melyek a bejelentés szerint részint takarékmagtárban, részint kötvényes kölcsönzés utján kezeltetnek.

A takarékmagtár Kisperegen többé haszonnal nem kezelhető, a kezelés és szokásos apadás folytán a nyereség oly csekélység, hogy a kezeléssel járó munkát nem érdemli meg s e mellett még a csupán kezesekkel biztositott kölcsönzés veszélylyel is jár, több kölcsöne az egyháznak nincsen biztositva.

Kitünik a presbyteriumi határozatokból, hogy az alapitványok jövedelme tévesen is számittatott, ugy, hogy a presbyterium a Tabajdy-alapitványból 120 korona 30 fillért, a Danka János-alapitványból 14 korona 44 fillért törlésbe hozott.

Kitünik továbbá, hogy elhalt gondnok Molnár István idejéből vannak egyes kölcsönkötvények, melyeknek értéke annyira bizonytalan, hogy a presbyterium az adósokkal egyezkedést határozott, bár, mint a május 29-iki presbyteri jegyzőkönyvből kitetszik, már 1901-ik évben ezen követelések peresitve lettek.

Az adósok elszegényedését, elköltözését, elhalálozását jelentik be, ezen okok folytán váltak kétesekké az alapitványi követelések.

A takarékmagtári kezelést megszüntetni, az összes gabonákat beszedni s a befolyó pénzt részint első helyen bekebelezés és 8%-os kamatoztatás mellett részint takarékpénztári betétként kezelni határozták el.

Megállapitották azt is, hogy ezentul a kölcsönök ugy fognak kiadatni, hogy az adós 5 év alatt egyenlő részletekben a tőkét is visszafizetni tartozik.

E kezelési módot 1905. évi · január 1-ről hozzák be s a mostani adósoknak 1—5 évet engedtek kölcsöneik visszafizetésére.

A presbyterium egy bizottsága által megvizsgáltatta az összes alapitványokat s azok állagát a május 29-én 22. sz. a. felvett jegyzőkönyvében felsorolja, kimutatván, mi abból az alapitvány állaga s mi illeti az egyházat az alapitó levelek értelmében.

Egyházmegyénk közgyűlése a presbyterium abbeli véleményét, hogy Kisperegen a takarékmagtári kezelés ezuttal haszonnal nem folytatható, hogy az ott a hitelszövetkezet felállitása folytán czélját vesztette, elfogadja s elvileg nem ellenzi, hogy az összes alapitványok pénzzé tétessenek s a presbyterium felelőssége mellett akár egyeseknek megfelelő biztositék mellett kölcsönül kiadassanak, akár a hitelszövetkezetbe vagy takarékpénztárba elhelyeztessennek.

Minthogy azonban a jelentés szerint az alapitványok egyes részei veszélynek vannak kitéve, — bár már 1901-ik évben peresitve lettek egyes követelések, s minthogy a mindenkori presbyterium az egyház kezelése és gondozása alatt levő minden vagyonért, igy az alapitványokért is felelős s nem mutattatott ki összegszerüleg a veszélyben forgó vagyon:

utasitja egyházmegyénk közgyűlése a

kisperegi presbyteriumot, hogy az alapitványok állagáról, elkülönitve a kétes és teljesen behajthatatlan, elveszettnek látszó követeléseket s elkülönitve a teljesen biztositott követeléseket és a készleteket, tavaszi egyházmegyénk közgyűléséhez a számvevőszék utján jelentést tegyen.

Addig pedig, ha megállapitható, hogy kiket terhel a mulasztás és ebből folyó felelősség, marasztalják el azokat, esetleg az elhaltnak örököseit s egyházmegyénk közgyűlése elé erről is jelentést tegyenek.

A jelentés mellett az elapitó levelek is bemutatandók.

Egyébként azon intézkedést, hogy kölcsönök az adós teljes vagyoni biztositéka kimutatásával s első helyen jelzálogi biztositékra fognak kiadatni, tudomásul veszi, hangsulyozván, hogy a felelősség a mindenkori presbyteriumot s ennek kiküldöttjeit a törvény értelmében terheli. (Egyházi törvény 27. §. 14. p.)

58 Kisperegi lelkész és gondnok beterjesztik az egyház kérvényét a 3 tanitói állás dijleveleinek módositása, illetve a terményben fizetett és értékelt tandijnak pénzzel való megváltása tárgyában. Az érték nem változik, mert a régi dijlevelekben a három tétel alatt s 124 forintra érdekelt tandij az uj dijlevelekben 248 koronában állapittatik meg. Csatolják a régi és uj dijleveleket, valamint a három tanitó beleegyezési nyilatkozatát.

Egyházmegyénk a kisperegi egyház kérelmét teljesitve, a tanitói dijleveleknek a a tandijra vonatkozó módositását jóváhagyja, véglegesen megerősiti s a módositott, de értékben nem változott dijlevelek 1—1 példányát az egyházkerületi levéltár részére megküldi.

59. Kisperegi lelkész és gondnok az egyház nevében jóváhagyását kérik azon határozatnak, mely a tandij befizetését szabályozza. Tandijul minden növendék után megállapitanak 3 kor. 30 fillért, melyből a beiratáskor fizetendő 1 korona, idegen illetőségü vagy más vallásu

növendék után 10 koronát, melyből év elején 6 kor. 30 fillér fizetendő. E szabályzatot életbe léptetik 1904 szept. 1-én.

A kisperegi egyház részéről a tandij megállapitására és befizetésére vonatkozólag tett, különben is belkörü intézkedések jóváhagyólag tudomásul vétetnek.

60. A nyégerfalvai leányegyház engedélyt kér arra, hogy felekezeti iskoláját államivá tehesse. E kérelmét azzal indokolja, hogy tanitója lemondásával az 500 koronánál többre nem értékelhető évi fizetésre hiába kisérelné meg a pályázat utján eszközlendő tanitóválasztást. Hivatkozik arra, hogy az elszegényedett nép nem képes rendesen fizetni tanitóját s hogy ez idő szerint az államositás a leányegyházra nézve kedvező körülmények közt volna keresztülvihető. Csatolja kérvényéhez Végh Sámuel tanitó lemondó levelét, a tanitói dijjlevelet, az államositás tárgyában Bihar vármegye kir. tanfelügyelősége által a körjegyzőhöz 2980—900. és 3600—900. sz. a. intézett hivatalos leveleket, az államositást kimondó s f. évi augusztus 7-én kelt presbyteri és egyházközségi végzéseket jegyzőkönyv alakjában, végül a felekezeti iskola államositása tárgyában kelt lelkész, gondnok és két előttemező tanu által aláirt átadási kötelező nyilatkozatot.

Beterjesztett kérvény tárgyában — a csatolt iratok alapján — ezuttal érdemileg nem határozhat egyházmegyénk közgyűlése, de megbizza Benedek László egyházmegyei tanácsbirót és Szathmáry István remetei lelkészt, hogy a folyamodó leányegyház lelkészével egyetértőleg — szem előtt tartva az egyházi törvény 412. §-ának intézkedéseit, valamint az iskolák államositásánál követendő elveket, irányadó szabályokat magában foglaló 52—1900. sz. egyházkerületi végzést, — ez ügyben járjanak el s jelentésüket közelebb tartandó egyházmegyei közgyűlésünkhöz terjesszék be.

61. Feketetóti lelkész presbyteriumi és egyházközségi közgyülési határozatokat s kapcsolatban egy eladási szerződést terjeszt be jóváhagyás végett.

Eladták a f.-tóti 9. sz. tkvben 486. hrsz. a. 589. kat. hrsz. a. foglalt temetőkertnek egy hegyes szöget képező

vizmosásos, lapályt képező részét 50 □ ölet 54 koronáért eladták, mert azt ugy sem használnák s a vételár megfelelő.

Bemutatják a vázlatrajzot is.

Kérik az eladási szerződés jóváhagyását.

Egyházmegyénk közgyűlése beleegyezik, hogy a f.-tóti egyház az általa nélkülözhetőnek, sőt hasznavehetetlennek jelzett 50 □ öl területü földrészletet eladhassa s a beterjesztett adásvételi szerződést, vázlatrajzot jóváhagyja, végmegerősités végett pedig a főtiszteletü egyházkerületi gyűlésre felterjeszteni rendeli.

Utasitja egyben a presbyteriumot, hogy az adásvételi szerződést csak a vételár kifizetése után adja ki vevőnek s a vételárat, mint elidegenithetetlen törzsvagyont gyümölcsöző-leg kezelje s évi számadásában a tőkéről számot adjon.

62. Körösszegapáti lelkész a 33—1904. sz. e. m. végzésre hivatkozással beterjeszti a gróf Csáky család képviseletében gróf Csáky Albin urtól nyert azon nyilatkozatot, melyben beleegyezik, hogy a néhai gróf Csáky Petronella által a k.-apátii ev. ref. iskolának hagyott készpénzbeli alapitvány földvételre felhasználtassék, ugy azonban, hogy az alapitvány jellege és rendeltetése változatlanul maradjon.

Beterjeszti az egyház birtokának kataszteri birtokivét és a községi előljáróság bizonylatát, mely szerint az egyház részére vásárlandó föld kataszteri holdjának átlagos vételára 576 koronát tesz s bizonyitja, hogy ezen vételár a helyi forgalmi értéknek megfelel s bizonyitja, hogy okszerü gazdálkodás mellett ezen földekből oly jövedelem remélhető, mely a közterhek fedezése mellett a kölcsön törlesztésére is elegendő lesz.

Beterjeszt végül egy mérnöki becslési jegyzék kivonatot, mely szerint az egyház részére vásárlandó föld területe 41 hold, 1200 □ ölet tesz és ennek vételára 24,301 kor. 06 fillért tesz. Bejelenti, hogy a földet megvették.

Az adásvevési szerződés csak október havában fog kiállittatni s ugyanakkor fog a kölcsönt nyujtó Kisbirtokosok országos földhitelintézete által is a kötvény aláirás végett leküldetni.

A körösszegapáti ev. ref. egyház ez idő szerinti összes

ingatlana 29 kat. hold, 1337 □ öl 95 frt 48 kr. kataszteri tiszta jövedelemmel.

Ezen egyházi tulajdont tevő ingatlanok telekkönyvi betétjét lelkész nem mutatta be.

A mérnöki becslési jegyzék kivonatban a földek térképi szám, a holdak száma s osztályozása szerint vannak kimutatva, de hogy az alapitvány részére mely térképi számu földek s az egyház részére mely térképi számu földek vásároltattak meg, ez ki nem tünik.

Kéri a 33/1904. számu felterjesztés egészbeni jóváhagyását.

Egyházmegyénk közgyűlése beleegyezik, hogy a bemutatott mérnöki becslési jegyzék kivonatban 175. és 176. térképi számunak jelzett 41 hold 1200 négyszögöl földet a körösszegapáti egyház 24,301 korona 06 fillér vételárért megvásárolja, mivel azonban a gróf Csáky-féle 3000 koronás alapitvány, ugy a 2000 koronás alapitvány czélja és rendeltetése tudvalevő, az ezen alapitványokból szerzett földek elkülönitését s az adásvevési szerződésben vevőként az alapitványok megnevezését rendeli el azzal egyidejüleg, hogy ezen alapitványi összegekből oly mennyiségü föld vásároltassék, hogy a vett földek vételára egészben kifizetve legyen nemcsak, de a vételi illeték is fedezetet találjon, mert ezen alapitványok meg nem terhelhetők.

Elrendeli egyszersmind, hogy ezen alapitványi földek jövedelme, mint eddig, ezentul is iskolai czélra fordittassék.

A földek többi része az egyház részére egyházfentartási alapul vásároltatván meg, *beleegyezik egyházmegyénk közgyűlése, hogy ennek vételárát az egyház a Kisbirtokosok országos földhitelintézetétől* $5^{1}/_{10}\%$ *törlesztés mellett vegye fel, és pedig ugy az egyház részére* — tehát az alapitványok részére vett földek kizárásával — *vett földek, valamint az egyház jelenlegi tulajdonát tevő, a kataszteri birtokivben felvett összes ingatlanai jelzálogi lekötése mellett;* — a templom- és temetőkertet azonban azok közül is kivevén, melyek különben sem képezik a K.-Apátiban

befejezett telekkönyvi betétszerkesztés után az egyéni telekkönyvi betétnek tárgyait.

Felhatalmazza egyben az egyházmegyei elnökséget, hogy az adásvevési szerződést s egyidejüleg a kölcsönről kiállitandó kötelezvényt egyházmegyénk nevében megerősitsék s általában ezen vételi ügy és kölcsönügy lebonyolitásánál egyházmegyénk nevében a szükségeseket teljesitsék, csupán azt kötvén még ki, hogy az egyház részére vásárolt földek az egyes lakosok földjeitől is elkülönitendők s arra csupán a vett föld vételára lesz bekebelezendő, az egyes lakosokkal, a Csáky-birtokból vásárlókkal egyetemlegességet az egyház nem vállalhat.

Ezen határozat végmegerősités végett a tiszántuli főtiszteletü egyházkerületi gyűlésre a 33/1904. sz. egyházmegyei végzés s az összes ügyiratok kapcsában felterjesztendő.

63. A szakáli presbyterium nevében lelkész és gondnok a presbyterium és egyházközségi közgyűlés abbeli határozatait terjesztik be, melylyel egyházuk részére a gróf Csáky-család egyik tagja által K.-Apátiban eladott 2000 hold földből 10 kat. hold földet holdanként 610 koronáért megvettek.

Ezen föld 6100 korona vételárának felerészét takarékpénztári készletük s egyeseknél elhelyezett tőkéjükből, mely tőkék túl a körösi 1899. évben eladott 3 hold föld vételárából és a Körös-szabályozó társulat által kisajátitott földjük vételárából származnak, kivánják kifizetni, a vételár másik fele részét pedig a Kisbirtokosok országos földhitelintézetétől törlesztéses kölcsönképen nyerik.

Tőkéjük eddigi kamataiból az egyház szükségleteit fedezték, a most vásárolt földek ezentuli jövedelmeiből fedezik a törlesztési hányadot s a maradványt az egyház szükségleteire forditják.

Reményük van 400 korona évi haszonbérre, amiből az 5·4%-os törlesztés és kamat, az adóteher fedezetet nyer, s a vételárra forditandó tőke jelenlegi kamatja is megtérül.

Kérik a vételi ügylet megkötésére s a szükséges kölcsön felvételére, ugy tőkéjüknek a föld vételére forditására az egyházmegyei közgyűlés felhatalmazását, illetve ez ügyletek jóváhagyását.

Egyházmegyénk közgyűlése a beterjesztett presbyteriumi s egyházközségi közgyűlési határozatokat s ezek alapján ugy a vételi, mint a tervezett kölcsönügyletet jóváhagyja.

Minthogy pedig az adásvevési szerződés is csak október hóban fog kiállittatni, a kölcsönt nyujtó hitelintézet is csak azután fogja a kölcsön-kötelezvényt aláirás és jóváhagyás végett leküldeni, felhatalmazza egyházmegyénk közgyűlése az Elnökséget, hogy az egyházmegye nevében a vételi szerződést és a presbyterium megbizottai által aláirandó kötelezvényt megerősitsék s általában minden ezen vételi ügy és kölcsönügy lebonyolitásánál szükségeseket teljesitsék, csupán azt kötvén még ki, hogy az egyház egyesekkel vagy akár más testülettel egyetemlegességet a kölcsönre nézve el nem vállalhat, s hogy a vásárolt föld az egyház nevére és tulajdonául lesz bekebelezendő.

Ezen határozat végső megerősités végett a tiszántuli főtiszteletü egyházkerület közgyűlésére fölterjesztendő.

64. A komádii presbyterium a nagyszalontai ev. ref. egyházmegyei lelkészi gyámintézettől bekebelezés mellett birt 3000 koronás 8 %-os kölcsönét 1904. évi deczember hó 31. napjára felmondva, felhatalmazást kér egyházmegyénk közgyűlésétől, hogy ennek visszafizetésére a komádii takarékpénztárból 6%-os kölcsönt vehessen fel.

Egyházmegyénk közgyűlése a bejelentést megfelelő intézkedés végett egyházmegyénk lelkészi gyámintézeti választmányához teszi át.

65. Az egyházmegyei tanügyi bizottság, az egyházkerületi népiskolai tanügyi bizottsághoz leendő eljuttatás végett, beterjeszti a törvényszerü egyházlátogatóság által összegyüjtött népiskolai statisztikai adatok táblás kimutatásai alapján kidolgozott végösszegezését ez adatoknak, az ehez alkalmazott részletes jelentése kapcsában.

A népiskolai adatoknak végösszegezése és a hozzá kapcsolt jelentés összes mellékleteivel együtt, az esperesi hivatal utján, az

egyházkerületi népiskolai tanügyi bizottsághoz felterjesztetni határoztatik.

66. A Győri Lajos kenderesi lelkész „Előkészület a konfirmációhoz“ czimű művét, s a hozzá irt „Vezérfonalat“ biráló bizottság, 15/1904. sz. egyházmegyei végzés értelmében beterjeszti véleményes jelentését. Birálatában kiemeli ugyan a mű keresztyén szellemét minden izében református voltát s igy bibliai szilárd álláspontját, de tekintettel a könyv terjedelmére, mely egész évre szóló vallási tananyaggal látná el az elemi iskola konfirmáczióra készülő s e czimen bevett gyakorlatunk szerint pár hóig oktatható növendékeit; és megemlitve a mű nagy hiányát, hogy daczára nagy terjedelmének, sem a magyar reformátorokról, sem a magyar reformáczió hőseiről (Bocskay, Bethlen, Rákóczi) nem szól; s nem tartván szerencsés gondolatnak szerző álláspontját, mely szerint a könyvben adott vallás tananyaga kihagyásokkal rövidithető; a tananyag rendezését, beosztását (1. vallás és egyház, 2. keresztség és konfirmáczió, 3. tudomány és élő hit, 4. cselekedetek, 5. ref. egyháztag joga), sem a világosság könnyü áttekinthetőség, sem szabatosság szempontjából nem tartván sikerültnek; végre kifogásolván a száraz, nehéz irályt, az elvont fogalmi meghatározásokat, tekintettel arra, hogy magyar ref. egyházainkban törvény szerint a 12 éves gyermekek konfirmálandók, s ezeknek felfogásához kell szükségkép alkalmazkodni ugy a tanitás nyelvét, mint tartalmát illetőleg már csak azért is, hogy elemi iskolát végzett növendékeinket, ép egyházunk jövőjére tekintettel, nem szabad tele fejjel, de üres szivvel bocsátanunk ki az életbe: a könyvet mostani alakjában nem tartja tankönyvül használhatónak s elfogadásra nem ajánlja. Végül megjegyzi, hogy szerző az urvacsorai imákat, a kenyér és borvételi rövid fohászok kivételével, a Szoboszlai-féle konfirmáczióra készitő kátéból, szószerint átvette.

Egyházmegyénk közgyűlése e birálat alapján nem fogadja el a Győri Lajos munkáját s azt iskolai kézikönyvül nem ajánlja.

67. Olvastatott a számvevőszék következő jelentése:

„*Jelentés.*

A tavaszi egyházmegyei közgyűlés által pótlás végett visszautasitott és a be nem terjesztett szakáli és k.-apátii

számadások felülvizsgálása, illetve megvizsgálásáról, a következőkben van szerencsénk jelentésünket megtenni:

a) A f.-tóti és jánosfalvai gondnokok pótlás végett visszaadott számadásaiban a hiányok pótolva lettek, illetve a felvilágositás megadatott, ennélfogva a felmentést megadhatónak véleményezzük.

b) A szakáli és k.-apátii számadások megvizsgáltatván, azok helyesen vezetetteknek találtattak, miért is a felmentést megadhatónak véleményezzük.

c) A szemlaki gondnok számadásánál a hiányok pótolva lettek. A tényeknek megfelelő, esperesileg utólagosan jóváhagyott költségvetés lett mellékelve. A számadás tehát azzal hagyatik jóvá, hogy a 107. és 108. t. sz. alatt elszámolt 50 korona 46 fillér, a mely összeg a 114. t. sz. alatt ujból el lett számolva, gondnok terhére lesz irandó, s igy a számadási maradvány nem 89 korona 99 fillért, hanem 140 korona 45 fillért tesz ki. Utasittatik az egyháztanács, hogy az 1904. évre készült költségelőirányzat bevételek 1-ső tétel száma alatt, mint 1903. évi maradványt 140 korona 45 fillért vegyen fel.

Ezeknek figyelembe vétele után a felmentvényt megadhatónak javasoljuk.

d) A sonkolyosi egyházgondnok a pénzszámadásnál kifogásolt tételt igazolta.

A takarékmagtári számadáshoz szükséges nyugtákat most sem csatolta, hanem e helyett kérdést intéz nt. esperes urhoz, hogy az eredeti kötvényeket terjeszsze-é be, vagy pedig az egyházi előljáróság igazolja a magtárgondnok bevételeinek és kiadásainak helyes voltát?

A számvevőszék nem kivánja az eredeti kötvények beküldését, elégnek találja, ha az egyházi előljáróság felelősség terhe alatt igazolja a magtárgondnok által vezetett számadás helyes voltát.

Utasittatik egyh. govdnok, hogy ezen igazolvány legkésőbben 30 nap alatt az esperesi hivatalhoz — a magtári számadással együtt — terjessze be.

e) A gyantai gondnok pótlás végett visszaadott számadása beterjesztve nem lett. Utasittatik gondnok, hogy fegyelmi vizsgálat terhe alatt 30 nap alatt az esperesi hivatalhoz beterjessze.

Az egyházmegyei közgyűlés a számvevőszék javaslatait határozati erőre emeli.

N.-Szalonta, 1904 aug. 31.

Kovács Károly m. k.
Márk Ferencz m. k.
Bagdi János m. k.“

68. Unghvári Gyula tamásdai lelkész és Kisvárdai János gondnok beterjesztik az egyház kérvényét a templomjavitás tervének és költségvetésének jóváhagyása iránt. Az összes költség 655 korona 83 fillért tesz, melyből együtt van már 400 korona. (Önkéntes adakozásból 200, takarékmagtári kamatból 200 korona.) A hiányzó 255 korona 83 fillérnek kölcsön utján leendő fedezésére engedélyt kérnek; remélik, hogy ez összeget valami segélyforrásból fedezhetik.

A bemutatott terv és költségvetés alapján templomjavitásra vonatkozó intézkedéseket közgyűlésünk jóváhagyja s a hiányzó 255 koronának ideiglenes kölcsönnel leendő fedezésére az engedélyt megadja. A megnyerni remélt közalapi egyszersmindenkori, vagy más segély e kölcsön visszafizetésére lesz forditandó.

69 Rendes államsegélyért a következő kérvények terjesztettek be:

1. A borossebesi egyház a nagy teher könnyitésére, szükségek fedezésére kér 200 koronát;
2. a radna-lippai egyház terhek könnyitésére 200 koronát, — (költségvetésében 457 korona 82 fillér hiány mutatkozik);
3. a cserméi egyház közszükségek fedezésére 200 koronát;
4. a szintyei leányegyház rendes szükségek fedezésére 200 koronát, — (költségvetésében a hiány 462 korona 02 fillér);
5. a gyoroki egyház közszükségek fedezésére 120 koronát;
6. belényesi lelkész az általa teljesitett vallástanitás dijazására 90 koronát;
7. végül a remetei egyház a lelkészi könyvtár jovára 5 koronát.

Közgyűlésünk a 760 korona rendes államsegélyt a folyamodók között következőképpen osztja meg:

1. A radna-lippai egyház a terhek könnyitésére nyer 200 koronát;
2. a cserméi egyház közszükségek fedezésére 135 koronát;
3. a szintyei leányegyház rendes szükségek fedezésére 130 koronát;

4. a gyoroki egyház közszükségei fedezésére 100 koronát;

5. a borossebesi egyház szükségei fedezésére 100 koronát;

6. Bottyán Pál belényesi lelkész vallástanitás dijazására 90 koronát;

7. a remetei egyház a lelkészi könyvtár javára, illetve a M. P. Irod. Társ. részére tett alapitványa évi kamatának felerészben való fedezésére 5 koronát. A segélyek kiosztását az esperesi hivatal eszközli.

70. A csermői egyház, hivatkozva adósságára, szegénységére s a lelkészlak épitési költségének elégtelen voltára, a Ref. Segélyegylettől 400 korona segélyt kér. Kérvénye a 265—1903. sz. kerületi végzés szerint van felszerelve.

Közgyűlésünk folyamodó egyházat segélyezésre melegen ajánlja s kérvényét pártolólag terjeszti fel az egyházkerületi közgyűlésre.

71. A szintyei leányegyház iskolai költségek fedezésére, az iskola fentartására 100 korona segélyt kér a Ref. Segélyegylettől. Kérvénye felszerelve.

Melegen ajánltatik s kérvénye a kerületi közgyűléshez pártolólag terjesztetik fel.

72. Fogarassy Bálint ágyai lelkész, mint a szintyei leányegyház felügyelő lelkésze, fuvardij czimen 100 koronát kér a Ref. Segélyegylettől. (L. e kérvényhez a szintyei felszerelvényt.)

Folyamodó lelkészt közgyűlésünk segélyezésre melegen ajánlja s kérvényét pártolólag terjeszti fel az egyházkerületi közgyűlésre.

73. A belényesi egyház fedezetlen szükségekre, épületek halaszthatatlan javitására 500 korona segélyt kér a Ref. Segélyegylettől. Kérvénye teljesen felszerelve.

Egyházmegyénk a belényesi egyházat segélyezésre melegen ajánlja s kérvényét az egyházkerületi közgyűlésre pártolólag terjeszti fel.

74. Vajda Mihály gyantai lelkész, Kisháza és Széplak, valamint Magyar-Cséke leányegyházak gondozásáért, fuvardij czimen 100—100 koronát, összesen 200 koronát kér a Ref. Segélyegylettől. Kérvénye felszerelve.

Segélyezésre melegen ajánltatik s felszerelt kérvénye pártolólag terjesztetik fel az egyházkerületi közgyűlésre.

75. Simay Lajos magyar-csékei előkönyörgő, nagyon csekély javadalmazására hivatkozva, a Ref. Segélyegylettől évi állandó segélyt kér. (L. e kérvényhez a gyantai lelkész felszerelvényét.)

Segélyezésre melegen ajánltatik s a kerületi közgyűlésre pártolólag terjesztetik fel kérvénye.

76. Hajdu Elek vadászi lelkész a filiák gondozásáért fuvardij czimen 120 koronát kér a Ref. Segélyegylettől. Kérvénye felszereletlen.

Folyamodó felszereletlen kérvénye figyelembe vehető nem volt, már azért sem, mert folyó évi szept. 1-től fogva szentleányfalvi lelkészül tekintendő s ez évre a segélyt már élvezte.

77. A fenesi egyház a lelkészlak épitésének költségeihez 600 korona egyszersmindenkori közalapi segélyért kérvényez.

600 kor. egyszersmindenkori segélyre melegen ajánltatik s kérvénye pártolólag terjesztetik az egyházkerületi közgyűlésre.

78. A tamásdai egyház a templomjavitás költségének pótlására 255 korona közalapi egyszersmindenkori segélyért folyamodik.

Nevezett egyház 255 korona egyszersmindenkori segélyre melegen ajánltatik s kérvénye az egyházkerületi közgyűlésre pártolólag terjesztetik fel.

79. Ertsey Géza vaskóhi lakos szolgabiró és 8 társa azt kérelmezik az egyházmegyétől, hogy a kerület utján pártolólag terjeszsze a konventhez azon kérelmüket, hogy a belényesi lelkész a közalapból részesittessék annyi missiói segélyben, hogy 8—10 gyermek vallásos oktatása

czéljából havonként egyszer hozzájuk kimehessen, mert félni lehet, hogy gyermekeik vallásos oktatás nélkül nővén fel, könnyen leszakadhatnak egyházunk kebeléről.

Minthogy az országos közalap csak azon egyházaknak ad segélyt, melyek közalapi járulékot fizetnek s Vaskóh már 2 év óta fel sincsen véve a bevallási iven, mert járulékait nem fizetvén, törülni kellett: egyházmegyénk mindaddig, mig a vaskóhi hivek fel nem vétetik magukat a bevallási iven a fizetők sorába, kérvényüket felsőbb egyházi hatósághoz nem terjesztheti.

80. Bottyán Pál belényesi lelkész csekély fizetésére s a most beállott nagy drágaságra tekintettel, 300 korona rendkivüli államsegélyt kér.

Folyamodó lelkész kérvényét, különös tekintettel a Belényes városban beállott drágaságra, egyházmegyénk meleg ajánlással terjeszti fel az egyházkerületi közgyűléshez.

81. A beregi egyházmegye 54—1904. sz. jegyzőkönyvi határozatában inditványba hozza a tiszántuli ev. ref. egyházkerület háromfelé oszlását. E szerint a beregi-, felsőszabolcsi-, máramaros-ugocsai-, n.-bányai-, n.-károlyi-, szatmári egyházmegyékből 327 egyház 273,340 lélekkel alkotna egy kerületet Szatmár központtal. A másik egyházkerület Debreczen központtal az alsószabolcsi-, bihari-, debreczeni-, érmelléki-, heves-nagykunsági egyházmegyékből állana 158 egyházzal, 484,482 lélekkel. A harmadik egyházkerületet Hódmezővásárhely központtal a békés-bánáti és nagyszalontai egyházmegye alkotná 88 egyházzal s 301,357 lélekszámmal. Inditványának indokolására megemliti a tiszántuli egyházkerület — egy milió lelket jóval meghaladó — tulnépes voltát, ugy vélekedvén, hogy egyházi életünkre fölötte üdvös és jótékony hatásu lenne, ha az egyes gyülekezetek ugy egyházkormányzás, mint népesség tekintetében, hozzájuk minél közelebb eső központ körül csoportosulhatnának; a közigazgatási költségek államsegélylyel tervezett fedezésével pedig a háromfelé oszlás legnagyobb akadálya szünnék meg. Inditványának pártolását s erről értesittetését kéri.

Egyházmegyénk közgyűlése ez idő szerint nem óhajtja a tiszántuli egyházkerület háromfelé osztását s igy a beregi egyházmegye in-

ditványához nem csatlakozhatik. Nem pártolhatja az inditványt, tekintettel történelmi multu egyházkerületünkben az idők folyamán át kialakult egység nagy erejére, — melyet megbontani, gyöngiteni nem kivánhat; s épen korunkban nem, amikor szorosabb s presbyteri szervezetünknek megfelelő kapcsokat kell keresnünk, melyek egyesitenek s igy erősebbekké tesznek bennünket egyházépitési munkánkban; amikor a debreczeni ref. egyetem, mint tudományos központ tervbe vett felállitásával a központi összetartó — s a parochiális körök szervezésével pedig a lelkész egyházépitő munkáját egyes nagyobb egyházakban hatályosabbá tevő erők növelése vált főfeladatunkká. A történelmi mult megbecsülése is arra indit, hogy gyakorlati haszon nélkül ápolt tervezet helyett azt keressük, ami összetartó erőt ad s ennek fölhasználásával egyházi életünk virágzását munkálja.

82. A beregi és a h.-nagykunsági egyházmegyei lelkészi értekezletek elnökei tárgyalás végett megküldik a felső-borsodi „felhivás“-ra hozott határozataikat. A beregi értekezlet csatlakozik a felhiváshoz azzal a megtoldással, hogy az országos értekezlet körébe a világiak is bevonassanak s kérik a mozgalom vezetőit kedvezményes vasuti jegyek kieszközlésére. A h.-nagykunsági értekezlet hozzájárul a lelkészi fizetéseknek 2400 koronáig tervelt kiegészitéséhez, óhajtja a prot. tanitók anyagi helyzetének javitását is, azonban az egyetemes lelkészértekezlet eszméjével egyet nem ért s az ügy törvényes utjául a fokozatos egyházi hatóságokat, azok intézkedéseit tekinti.

Egyházmegyénk egyházi értekezlete tavaszi gyűlése alkalmával már kimondotta, hogy teljes megnyugvással fogadta az egyetemes konvent tett intézkedéseit és bizalommal várja fokozatos egyházi hatóságaink eljárásának eredményét. Ezen álláspontból kifolyólag tehát egyházmegyénk a felső-borsodi „felhivás“ folytán támadt mozgalmat nem helyeselve, abban részt venni nem kiván.

83. A tanitói segélyegylet elnöke beterjeszti jelentését az egyesület 1903/4. évi állapotáról, a miniszterium

által örök tőkéül adományozott 1000 korona kamatainak hovaforditásáról és a segélyegyletnek 1903 május 1-től 1904 május 1-ig terjedő időről számadását.

A csatolt számadás szerint az elmult évben bevétel volt 4447 korona 95 fillér, kiadás 3596 korona 56 fillér; maradvány 851 korona 39 fillér, mely a kinnlevő kamat és tagságidij-hátralék hozzáadásával 1396 korona 95 fillér szaporulatot tesz ki.

Összes vagyonérték 52,179 korona 19 fillér. 27 segélyezettnek kiadatott 2615 korona 76 fillér. Az év folyamán a segélyegyletnek 75 tagja volt; ezek közül fizető 42, számfeletti tag 33.

Tudomásul vétetik.

84. Debreczeni István, debreczeni főgimnáziumi VII. oszt. tanuló egyházmegyénk alapitványára felvételét kéri.

Egyházmegyénk közgyűlése Debreczeni István, debreczeni főgimnáziumi VII. osztályu tanulót, mellékelt általános jó bizonyitványa alapján, egyházmegyénk alapitványára felveszi; miről a debreczeni főgimnázium igazgatóságát jegyzőkönyvi kivonaton értesiteni határozza.

85. Nyeste Gyula mezősasi, Lehóczky Gyula, Kovács Lajos nagyszalontai tanitók és Varga Etelka szintyei tanitónő állásukban végmegerősittetésüket kérik.

Egyházmegyénk közgyűlése Nyeste Gyula mezősasi, Lehóczky Gyula, Kovács Lajos nagyszalontai tanitók és Varga Etelka szintyei tanitónő beterjesztett okmányaik alapján állásukban végleg megerősittetnek azzal, hogy az 57/892. számu egyházmegyei végzés értelmében az egyházmegyei tanitói gyámintézetnek és az egyházmegyei tanitói egyletnek tagjai tartoznak lenni; amennyiben pedig az egyházi törvény 427. §-ában kifejezett kötelezettségüknek még eleget nem tettek volna, az esküt letenni köteleztetnek.

86. Nyeste Gyula mezősasi, Varga Etelka szintyei és Lehóczky Gyula nagyszalontai tanitókat, miután hivatali állásukban végleg megerősittettek, fölhivja az elnöklő esperes az egyházi törvény 427. §-a értelmében a kötelező hivatali eskü letételére.

Nyeste Gyula mezősasi, Varga Etelka szintyei és Lehóczky Gyula nagyszalontai tanitó, az egyházkerület 433/1898. sz. határozatában megszabott esküt leteszik az egyházmegyei közgyűlés szine előtt s elnöklő espers által buzditó szavakkal s áldás kivánattal bocsáttatnak el. Részükre, a hivatolt egyházkerületi végzés értelmében, bizonyitvány adandó.

87. A jegyzőkönyv hitelesitésére

Széll Kálmán esperes elnöklete alatt s a jegyzők közbenjöttével, dr. Balogh Elek, Böszörményi Lajos, Hadházy Kálmán, Szikszay Lajos Nagyszalontán lakó tanácsbirák fölkéretnek.

Birósági ügyek.

Jegyzőkönyv,

mely fölvétetett a nagyszalontai ev. ref. egyházmegye 1904 aug. hó 31-én Nagyszalontán tartott birósági üléséről.

Jelenvoltak: Széll Kálmán esperes és gróf Tisza István egyházmegyei gondnok elnöklete alatt: Balogh Ambrus, dr. Márk Ferencz, Nagy Imre, Böszörményi Lajos, Hajdu Elek, Csécsi Imre lelkészi, — dr. Balogh Elek, Benedek László, Fábián László, gróf Tisza Kálmán, Hadházy Kálmán és Szikszay Lajos világi tanácsbirák. Kovács Károly egyházmegyei ügyész.

88. Olvastatott a következő elnöki jelentés:

„Nagytiszteletű egyházmegyei bíróság!

Van szerencsém bejelenteni, hogy Szőke János, okányi községi tanitó, 1904 április 7-én 224. sz. panaszos följelentése, — és Lévay Gábor és társai április 10-én 238—1904. sz. panaszkérvénye tárgyában, dr. Márk Ferencz okányi lelkész ellen a nagyszalontai ev. ref. egyházmegye elnöksége a fegyelmi vizsgálatot elrendelte, annak foganatosításával Balogh Ambrus és Szikszay Lajos egyházmegyei tanácsbirákat bizta meg, kik is f. é. május 2-án e czélból Okányban megjelentek, mely alkalommal panaszlók fentebb hivatolt panaszukat visszavonták, felek kibékültek s a vizsgáló-bizottság által szövegezett kibékülési nyilatkozatot kölcsönösen aláirták, azt hozzám beterjesztették, melyet én, hiteles másolatban panaszosoknak és panaszlottnak, vétiv mellett, megküldöttem.

A kibéküléssel ezen ügy befejeztetvén: minden további eljárás vagy intézkedés feleslegessé vált.

Egyben jelentem, hogy a panaszlók által, vizsgálati költségek fejében hozzám beküldött 200 koronából vizs-

gálati költségre és postadijra felhasználtatott 13 korona 22 fillér, panaszosoknak visszaküldetett 186 korona 78 fillér, melynek átvételét ők elismerték.

Ezen jelentésem tudomásul vételét kérve, tiszteletem kifejezésével vagyok

Nagyszalonta, 1904 aug. 29.

Széll Kálmán,
ev. ref. esperes".

Tudomásul vétetik.

89. Széll Kálmán esperes mint hivatalára nézve idősebb elnök kijelenti, hogy Csatáry Lajos fenesi tanitó fegyelmi ügyét veszi tárgyalás alá bíróságunk.

Annak megállapitása után, hogy ugy a bíróság alkotó tagjai, mint a beterjesztett kézbesitő iv szerint az érdekelt felek meghivattak s a meghivás folytán Makai Elek fenesi lelkész panaszló, — majd a tárgyalás folyama alatt Csatáry Lajos fenesi tanitó panaszlott megjelentek: a bíróság a fent megnevezett tagokból megalakult.

Elnöklő esperes az E. t. 310. §. c) pontjára hivatkozva kijelenti, hogy a megjelent 12 tanácsbiró közül Benedek László mint vizsgáló biztos e fegyelmi ügy elbirálásában nem vehet részt. A jegyzőkönyv vezetésére Nagy Imre lelkészi főjegyzőt hivja fel.

Elnöklő esperes fölhivja dr. Márk Ferencz tanácsbirót, hogy — mint az E. t. 371. §-a szerint megbizott előadó — az ügyet terjeszsze elő, ki is azt a következőkben ismerteti.

„Fenesi lelkész Makai Elek 116—1904. sz. a. az egyháztanács határozatából beterjeszti a presbyterium 1904. év május 29-én tartott gyűlésének jegyzőkönyvét, melyben Csatáry Lajos leánytanitó ellen vádat emelnek a lelkészszel szemben több izben tanusitott ellenszegülésért, kötelességének elhanyagolásáért, közbotrányt okozó magaviseletéért, az egyházi élet belbékéjének megzavarásáért és az egyházi belhivatalnokok közt viszálykodás előmozditásáért, — s ellene a fegyelmi vizsgálat elrendelését kérik".

E vádpanaszra Csatáry Lajos panaszlott tanitó nyilatkozott. Ezek alapján panaszlott ellen az egyházmegyei ügyész véleményének meghallgatásával a fegyelmi vizsgálat elrendeltetett és foganatosittatott. Erre Csatáry Lajos tanitó viszonvádat emelt Makai Elek lelkész ellen a tanitói államsegély szabálytalan kezeléseért.

A bíróság előtt elnöklő esperes ujabb nyilatkozattételre hivja fel a panaszlót és panaszlottat a törvény értelmében. Makai Elek lelkész — vádpanaszának fentartásával kijelenti, hogy panaszlott tanitónak az államsegélyt három havi részletekben kézbesitette, s az e czimen kezeihez befolyt összeget a belényesi postai takarékpénztárban helyezte el ideiglenesen. Csatáry Lajos beismeri, hogy az őt illető államsegélyösszeg elhelyezését nem a postai takarékpénztárban kereste, hanem csak a belényesi két takarékpénztárban nyomozta azt eredmény nélkül.

Ezek után a bíróság az egyházmegyei ügyész, mint vádhatóság, véleményének meghallgatásával zárt ülésben következőleg

itélt:

Egyházmegyénk fegyelmi bírósága mint I-ső foku bíróság Csatáry Lajos fenesi ev. ref. tanitót az egyházi törvény 301. §-a 3., 7., 10. pontjában körülirt fegyelmi vétségekben bűnösnek mondja ki és tekintettel büntetlen előéletére, valamint az elkövetett fegyelmi vétségek enyhébb voltára, s az enyhitő körülményekre, nevezettet az egyházi törvény 303. §. b) pontja értelmében feddésre itéli s a felmerült 47 korona 96 fillér költség megfizetésére kötelezi.

Indokok:

Panaszlott tanitó beismeréséből s a tanuk eskü alatt tett vallomásából kitünik, hogy Csatáry Lajos tanitó a fát istentisztelet alatt a templom közvetlen közelében oly módon vágatta, hogy azzal egyfelől az istenitisztelet tartását akadályozta, másfelől a hiveket ájtatoskodásukban zavarta; hogy a lakásán levő ürszék ürülékét a templom közvetlen közelében levő gödörbe helyeztette el; hogy a tanitási idő alatt a gyermekeket az iskolában magukra hagyta; hogy az iskolás gyermekeket magán dolgai végzésére használta; hogy az iskolában nem annyi padot javittatott meg, mint a mennyit kellett volna; hogy husvét első és pünkösd második napjának délutánján, panaszló lelkész fölkérése da-

czára, a kántori teendők végzését elmulasztotta; hogy fövegét panaszló lelkész jelenlétében az iskolában lelkész egész ottléte alatt fenntartotta; hogy a templomból gyakran elmaradt s oda csak ritkán, felesége pedig egyátalán nem jár. Mindezekből pedig valamint a tanuk által előadott, — részben nem ugyan a panaszlott, hanem feleségének tényét képező, de eme szorosabb családi kötelékből folyólag némileg panaszlott terhére róható — nyilatkozatokból is megállapitható, miszerint panaszlott oly cselekményeket követett el, hivatalos kötelességét akként hanyagolta el és oly viselkedést tanusitott, amely cselekményei, mulasztásai és viselkedései a vallás- és közerkölcsiséget, valamint a tanitói állás méltóságát sértik, az egyházias tekintélyt lealacsonyitják, és amelyek az egyházi törvények 301. §-ának 3., 7., 10. pontjába ütköző fegyelmi vétségeket képeznek, miért is panaszlott Csatáry Lajos fenesi ev. ref. tanitót bűnösnek kimondani s feddésre itélni kellett.

Ezen itélet a felek jelenlétében nyilvános ülésben Széll Kálmán elnök által kihirdettetvén, az ellen Csatáry Lajos tanitó fellebbezést jelentett be. Makai Elek panaszló lelkész az itéletben megnyugodott.

90. Széll Kálmán esperes felhivja birósságunkat, hogy az egyházi törvények 283. §-a értelmében, az időszaki tanács tagjait válassza meg, miután az 1903 augusztus hó 19-én történt választás hatálya egy év elteltével lejárt.

Birósságunk a rendes elnökségen kivül az időszaki tanácsba megválasztja rendes tagokul: Balogh Ambrus, dr. Balogh Elek, Benedek László; póttagokul: Böszörményi Lajos, Nagy Imre, gróf Tisza Kálmán tanácsbirákat.

A 65., 67. számokat hitelesitette a közgyűlés. A 43—57., 60—64., 66., 81., 83—90. számokat hitelesitették 1904 szeptember 7.: Széll Kálmán esperes, dr. Balogh Elek, Böszörményi Lajos, Hadházy Kálmán tanácsbirák. Az 58.,

59., 68—80. számokat hitelesitették 1904 szeptember 11.: Széll Kálmán esperes, Böszörményi Lajos, Szikszay Lajos, Hadházy Kálmán tanácsbirák

A 43—46., 48—50., 53., 60., 66., 81., 86—90. számokat jegyzette: Nagy Imre lelkészi főjegyző.

A 47., 52., 58., 59., 68—80., 82. számokat jegyzette: Csécsi Imre lelkészi aljegyző.

Az 56., 57., 61—64. számokat jegyzette: Hadházy Kálmán világi főjegyző.

Az 51., 54., 55., 83—85. számokat jegyzette: Sütő Antal világi aljegyző.

A 65. számot jegyzette: Szabó István tanügyi b. jegyző.

A 67. számot jegyzette: Bagdi János számvevőszéki jegyző.

Mindezen számoknak, a 88—90. számok kivételével, az illető jegyzők előadói is voltak.

Tárgymutató.

(II.)

Imádság és a gyűlés megnyitása után:

43. Gyűlési képviselők igazolása. N. I.
44. Jelentés a meg nem jelent tagokról. N. I.
45. Tanácskozás sorrendjének megállapitása. N. I.
46. Bizottsági jelentés az egyházmegyei tanácsbiróságra beadott szavazatok felbontásáról. Csécsi Imre eskütétele. N. I.
47. Bizottsági jelentés a zsinati képviselők választásáról. Cs. I.
48. Esperesi jelentés a törvényszerű egyházlátogatásról. N. I.
49. Esperesi jelentés az elnökileg elintézett ügyekről. N. I.
50. Esperesi jelentés a scontró ügyekről. N. I.
51. Esperesi számadás az általa továbbitott pénzekről. S. A.
52. Esperesi jelentés a vadászi ügyről. Cs. I.
53. Esperesi jelentés a nagyzerindi ügyben. N. I.
54. Szakáli lelkészválasztás. S. A.
55. Szentleányfalvi lelkészválasztás. S. A.
56. Harsányi egyházi adókulcs. H. K.
57. A kisperegi egyház kérvénye a gabona alapok pénzre változtatása ügyében. H. K.
58. A kisperegi tandijváltság s tanitói dijlevelek. Cs. I.
59. A kisperegi tandij és beiratási-dij szabályozása. Cs. I.
60. A nyégerfalvai iskola ügye. N. I.
61. Feketetóti eladás. H. K.
62. Körösszegapáti földvétel ügye. H. K.
63. Szakáli földvétel. H. K.
64. Komádii egyház gyámintézeti tartozásának konvertálása. H. K.
65. Tanügyi bizottság jelentése. Sz. I.
66. Jelentés a Győri Lajos-féle konfirmációi kátéról. N. I.
67. Számvevőszék jelentése. B. J.
68. Tamásdai kölcsönügy. Cs. I.
69. Rendes államsegélyért kérvények. Cs. I.
70. A cserműi egyház ref. segélyegyleti kérvénye. Cs. I.
71. Szintye ref. segélyegyleti kérvénye. Cs. I.

72. Fogarassy Bálint ref. segélyegyleti kérvénye. Cs I.
73. Belényes ref. segélyegyleti kérvénye. Cs. I.
74. Vajda Mihály ref. segélyegyleti kérvénye. Cs. I.
75. Simay Lajos ref. segélyegyleti kérvénye. Cs. I.
76. Hajdu Elek ref. segélyegyleti kérvénye. Cs. I.
77. Fenes közalapi segély kérvénye. Cs. I.
78. Tamásda közalapi segély kérvénye. Cs. I.
79. Vaskóhi egyháztagok közalapi segély kérvénye. Cs. I.
80. Belényesi lelkész rendkivüli államsegélyt kér. Cs. I.
81. Beregi inditvány a tiszántúli egyházkerület háromfelé osztásáról. N. I.
82. Beregi—hevesnagykunsági inditvány, a lelkészi kongresszus tárgyában. Cs. I.
83. Jelentés a tanitói segélyegyletről. S. A.
84. Debreczeni István gimn. tanuló kérvénye az egyhm. alapitványáért. S. A.
85. Nyeste Gyula m.-sasi, Lehóczky Gyula, Kovács Lajos n.-szalontai tanitók s Varga Etelka szintyei tanitónő végmegerősitést kérnek. S. A.
86. Nyeste Gyula, Varga Etelka és Lehóczky Gyula tanitók esküt tesznek. N. I.
87. Jegyzőkönyv hitelesitésére bizottság. N. I.

Birósági ügyek.

88. Elnöki jelentés. N. I.
89. Csatáry Lajos fegyelmi ügye. N. I.
90. Időszaki tanács megalakitása. N. I.